

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

Завідувач кафедри,
д.держ.упр., проф.

_____ Ігор ПРИХОДЬКО
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Удосконалення механізму управління фінансово-економічною
безпекою страхової компанії

Освітньо-професійна програма «Управління фінансово-економічною
безпекою»

Спеціальність 073 «менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач (ка)

Олег МЕДВЕДСВ

Науковий керівник,

к. е. н., доцент

науковий ступінь, посада

Олександр ТКАЧЕНКО

Дніпро – 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Управління фінансово-економічною безпекою»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Ступінь вищої освіти: Магістр

З А Т В Е Р Д Ж У Ю

Зав. кафедри _____
« _____ » _____ 2022 р.

З А В Д А Н Н Я

на підготовку кваліфікаційної роботи

Медведєва Олега Костянтинівича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії

Науковий керівник: Ткаченко Олександр Сергійович, кандидат економічних наук
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від « 30 » листопада 2022 року № 3411

2. Термін подання здобувачем роботи: 13.02.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: Закон України «Про страхування», Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика, Податковий кодекс України, фінансова звітність ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія).

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). 1. Теоретичні аспекти дослідження механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії. 2. Оцінка поточного стану механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії. 3. Розробка заходів по удосконаленню механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). Підходи до визначення терміну «фінансово-економічна безпека». Основні елементи фінансово-економічної безпеки. Етапи процесу управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії (методологічний зміст). Методи управління страховою компанією в умовах зниження фінансово-економічної безпеки. Етапи аналізу фінансового стану страхової компанії. Фактори залежно від виду впливу, що впливають на фінансово-економічну безпеку страхової компанії. Фактори залежно від виду середовища, що впливають на фінансово-економічну безпеку страхової компанії. Модель механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). Основні складові механізму управління системою фінансово-економічної ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). Основні етапи процесу управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). Логіка взаємозв'язку ризиків та загроз у системі управління фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). Змістовна характеристика компонентів

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання ____ 18.04.2022 р. ____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні аспекти дослідження механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії	Травень - червень 2022 р.	Виконано
2	Оцінка поточного стану механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії	Липень - вересень 2022 р.	Виконано
3	Розробка заходів по удосконаленню механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії	Жовтень - грудень 2022 р.	Виконано
4	Вступ. Висновки та пропозиції	Січень 2023 р.	Виконано
5	Оформлення дипломної роботи	Лютий 2023 р.	Виконано

Здобувач _____
(підпис)

Олег МЕДВЕДСВ
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Олександр ТКАЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	9
1.1. Фінансово-економічна безпека: поняття та елементи	9
1.2. Механізм управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії	14
1.3. Критерії оцінки фінансово-економічної безпеки страхової компанії	19
Висновки до першого розділу	26
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПОТОЧНОГО СТАНУ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	28
2.1. Фінансово-економічна характеристика страхової компанії	28
2.2. Комплексна оцінка фінансово-економічної безпеки страхової компанії	36
2.3. Поточний стан механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії	40
Висновки до другого розділу	45
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ПО УДОСКОНАЛЕННЮ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	48
3.1. Управління загрозами та ризиками як метод вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства	48
3.2. Трансформація механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії	52
3.3. Впровадження моделі архітектури підприємства SAM для забезпечення фінансово-економічної безпеки страхової компанії	57
Висновки до третього розділу	62
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	73

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії»

Кваліфікаційна робота містить: 73 с., 15 рис., 15 табл., 1 додаток (5 таблиць), 57 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії

Предметом дослідження виступають фактичні дані про фінансове становище та систему управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії.

Метою роботи є вивчення теоретичних та практичних аспекти управління фінансово-економічної безпеки в страховій компанії і розробка шляхів вдосконалення їх механізму забезпечення.

Методи дослідження. Для формулювання тенденцій сучасних досліджень та вибору з числа найбільш релевантних застосовувалися методи бібліометричного аналізу (аналіз цитування; аналіз реферативних журналів; кількісний аналіз публікацій окремих авторів; кількісний аналіз публікацій вчених окремих країн світу), застосовувався індикативний підхід.

Розглянуто теоретичні поняття та основні елементи фінансово-економічної безпеки. Вивчено критерії оцінки фінансово-економічної безпеки страхової компанії. Проведено фінансово-економічну характеристику страхової компанії. Досліджено поточний стан механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії. Розглянуто трансформацію механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії. Розроблено заходи по удосконаленню механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Механізм, система, страхова компанія, удосконалення, управління, фінансово-економічна безпека.

KEYWORDS

Mechanism, system, insurance company, improvement, management, financial and economic security.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасна економіка характеризується високим рівнем динамічності факторів зовнішнього та внутрішнього середовища страхової компанії, що впливають на можливість їхнього стабільного розвитку. В період війни в Україні деякі страхові компанії у 2022 році були близькі до банкрутства.

Оцінка, відстеження показників, що характеризують рівень фінансово-економічної безпеки, та оперативне управління ними при необхідності є актуальним завданням сучасних страхових компаній.

На рівень фінансово-економічної безпеки страхових компаній впливає безліч складових: ефективність управління, кваліфікація персоналу, інформаційна безпека та ін. Значення останньої з них сучасному світі різко зросла у зв'язку з розвитком інформаційних технологій. Оцінка фінансово-економічної безпеки може бути проведена за показниками, джерела інформації для розрахунку які легко доступні. Це показники ефективності:, продуктивність праці, плинність кадрів, загальна економічна рентабельність, коефіцієнт економічного зростання, співвідношення темпів зростання продуктивності праці та темпів зростання заробітної плати та ін.

Підтримка фінансово-економічної безпеки страхових компаній вимагає постійного моніторингу факторів її формування та факторів ризику діяльності. Необхідність оперативного реагування керівництва на погіршення фінансово-економічного стану страхової компанії очевидне, з метою чого проведення оцінки рівня фінансово-економічної безпеки страхової компанії на певну дату та аналіз її динаміки буде обґрунтуванням розроблюваних та прийнятих відповідних управлінських рішень.

Питання удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії досліджено в працях багатьох учених, серед яких такі, як: Адонін С. В., Бойко М.О., Васильців Т.Г., Володіна І.Г., Єрмошенко А.М., Журавка О.С., Лойко В.В., Лойко Д.М., Марченко О.М.,

Меліхова Т.О., Мойсеєнко І.П., Папка О.С., Фурман В. М. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є вивчення теоретичних та практичних аспектів управління фінансово-економічної безпеки в страховій компанії і розробка шляхів вдосконалення їх механізму забезпечення.

Досягнення мети пов'язане з постановкою та вирішенням наступних завдань:

- розглянути теоретичні поняття та основні елементи фінансово-економічної безпеки;
- вивчити критерії оцінки фінансово-економічної безпеки страхової компанії;
- провести фінансово-економічну характеристику страхової компанії;
- дослідити поточний стан механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії;
- розглянути трансформацію механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії;
- розробити заходи по удосконаленню механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії

Предметом дослідження виступають фактичні дані про фінансове становище та систему управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії.

Методи дослідження. Для формулювання тенденцій сучасних досліджень та вибору з числа найбільш релевантних застосовувалися методи бібліометричного аналізу (аналіз цитування; аналіз реферативних журналів; кількісний аналіз публікацій окремих авторів; кількісний аналіз публікацій вчених окремих країн світу), застосовувався індикативний підхід.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у пошуку шляхів

покращення механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії та отримано такі наукові результати:

удосконалено:

- механізм управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) впровадженням ризик-орієнтованого підходу до регулювання страхового сектора, який передбачає формування ефективного механізму протидії ризикам та загрозам на основі систематичного моніторингу індикаторів;

- діяльності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) шляхом автоматизації розрахунків тарифів, взаємовідносини з клієнтами та партнерами, управління ризиками та аналітичний CRM, яка дасть можливість розрахувати оптимальні тарифи та резерви, проаналізувати клієнтські бази, планувати та керувати цільовим маркетингом, протидіяти шахрайству, керувати каналами продажів.

набули подальшого розвитку:

- основні компоненти поетапно впроваджуваного ризик-орієнтованого підходу, який передбачає, що у змісті всіх трьох компонент простежуються нові вимоги до рівня капіталу, системи контролю та управління ризиками, до звітності та розкриття інформації;

- застосування архітектури підприємства страхової компанії ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) з використанням моделі SAM.

Апробація результатів роботи. Підходи до визначення сутності поняття фінансово-економічної безпеки підприємства доповідались та обговорювалися на XIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, 2023 р.).

Практичне значення одержаних результатів ґрунтується на обґрунтуванні методичних засад та практичних впроваджень щодо ефективного механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатки. Робота виконана на 97 аркушах друкованого тексту, що включає 29 таблиць, 7 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Фінансово-економічна безпека: поняття та елементи

Забезпечення фінансово-економічної безпеки та дослідження можливостей її підвищення є найважливішим завданням керівництва суб'єкта господарювання. Чинники фінансово-економічних ризиків, що впливають на фінансово-економічний стан господарюючого суб'єкта в основній масі піддаються впливу і зміни. Здатність управління фінансово-економічними ризиками та своєчасні заходи щодо запобігання їх негативному впливу та недопущення в майбутньому зумовлюють стабільність і безпека функціонування суб'єкта господарювання у певний момент часу та в перспективі.

Як зазначає Володіна І.Г.: «Основними функціональними цілями забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є забезпечення високої:

- економічної ефективності роботи (рентабельності підприємства всіх видів);
- ділової активності, і, відповідно, забезпечення фінансової стабільності та незалежності підприємства» [16].

В електронній енциклопедії поняття «економічна безпека» та «фінансова безпека» ототожнюються: «економічна безпека або фінансова безпека – це стан будь-якого господарюючого суб'єкта, що характеризується наявністю стабільного доходу та інших ресурсів, які дозволяють підтримати рівень життя на даний момент і в найближчому майбутньому» [13].

Сучасна наука вже має в арсеналі не один підхід трактування поняття «фінансово-економічна безпека». Вітчизняними і зарубіжними фахівцями вже сформовано чотири основні підходи, які відрізняється різноманітністю за

змістом (рис. 1.1).

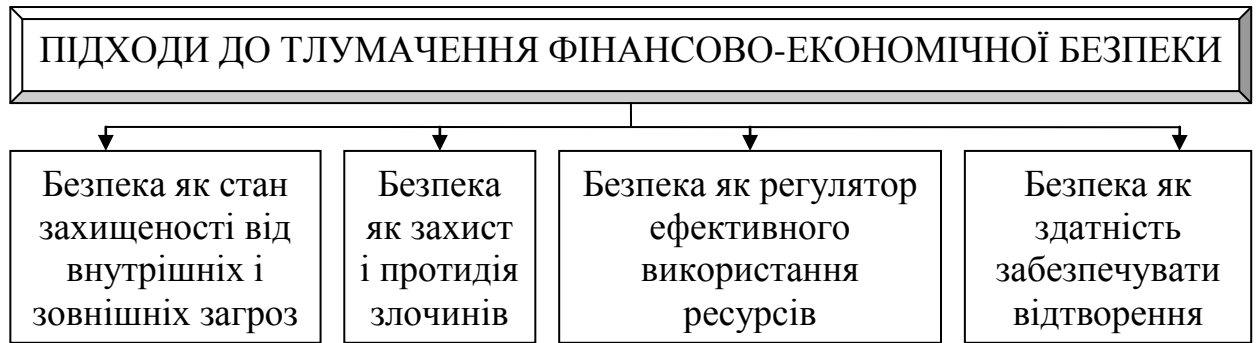

Рис. 1.1. Підходи до визначення терміну «фінансово-економічна безпека»

Варналій З.С. в навчальному посібнику наголошує на тому, що: «фінансово-економічна безпека – це забезпечення найбільш ефективного використання ресурсів суб’єкта господарювання для запобігання загрозам і створення умов для стабільного функціонування основних його елементів» [11].

Горячева К.С. в статті журналу «Економіст» зазначає, що: «фінансово-економічна безпека – це стан господарчого суб’єкта, при якому він при найбільш ефективному використанні корпоративних ресурсів досягає запобігання, послаблення або захисту від існуючих небезпек та загроз або інших непередбачених обставин і в основному забезпечує досягнення цілей бізнесу в умовах конкуренції та господарчого ризику» [17].

Колектив авторів монографії «Економічна безпека суб’єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи» під загальною редакцією Кириченка О.А. визначають, що: «фінансово-економічна безпека – це стан оптимального для підприємства рівня використання його економічного потенціалу, за якого діючі та/або можливі збитки виявляються нижчими за встановлені підприємством межі» [21].

Мороз О.В., Карачина Н.П. і Шиян А.А. дають таке визначення терміну «фінансово-економічна безпека – це стан виробничо-економічної системи, при якому функціонують механізми запобігання чи зменшення ступеня

впливу погроз стабільності функціонування і розвитку підприємства» [39].

Ткач В.О., Камушков О.С. і Шевченко В.О. в монографії «Фінансова безпека підприємства: організаційно-економічний механізм керування податковими зобов'язаннями підприємств» зазначено, що: «фінансово-економічна безпека – це захищеність потенціалу підприємства (виробничого, організаційно-технічного, фінансово-економічного, соціального) від негативної дії зовнішніх і внутрішніх чинників, прямих або непрямих економічних загроз, а також здатність суб'єкта до відтворення» [50].

Фінансово-економічна безпека, як зазначають Єпіфанов А.О., Пластун О.Л., Домбровський В.С. та ін. «такий стан розвитку економічної системи, який забезпечує її ефективне функціонування засобом належного використання внутрішніх та зовнішніх чинників, а також здатність результативного протистояння негативному зовнішньому впливу» [53].

Усі автори виходять із того, що фінансово-економічна безпека компанії (підприємства) - це якась система. У всіх визначеннях є цільова установка цієї системи – запобігання чи ліквідація можливих загроз. В той же час вважаємо, що можливе доповнення та уточнення представлених висловлювань.

На наш погляд, фінансово-економічна безпека – це такий стан компанії, при якому йому не загрожує небезпека, зберігається його незалежність та цілісність, коли ресурси використовуються найефективніше для забезпечення нормального функціонування суб'єкта господарювання, а також запобігання різним небезпек та загроз діяльності компанії. Грамотно організовані функціональні складові фінансово-економічної безпеки допоможуть не лише вибудувати ефективну методику боротьби з небезпеками і загрозами, що виникли, але і забезпечити серйозні профілактичні роботи.

Головна мета фінансово-економічної безпеки – забезпечення компанії тривалого та максимально ефективного функціонування сьогодні та високого потенціалу розвитку у майбутньому.

Розглянемо коротко основні елементи фінансово-економічної безпеки

компанії (рис. 1.2).

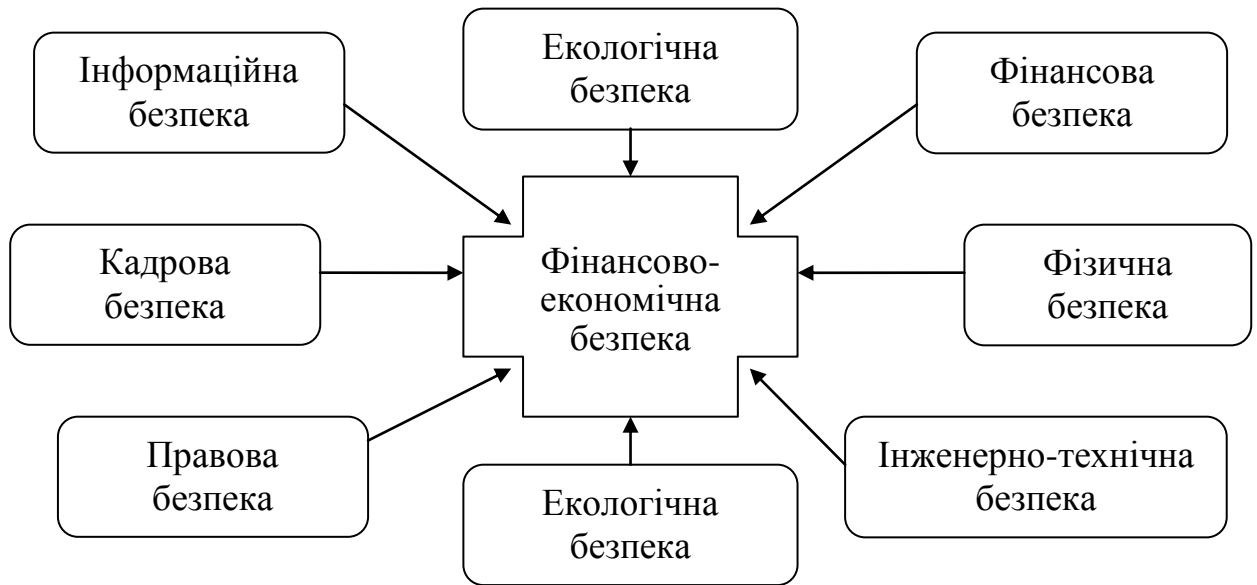

Рис. 1.2. Основні елементи фінансово-економічної безпеки

Інформаційна безпека визначається як захищеність інформації що зберігається і обробляється в інформаційному середовищі, а також інфраструктури інформаційного середовища від випадкових або навмисних впливів природного або штучного характеру, які можуть завдати неприйнятної шкоди.

Кадрова безпека являє собою сукупність робіт з кількох групам:

- 1) дотримання регламенту, в якому перераховані рекомендації та вимоги до найму персоналу, його адаптації та звільнення;
- 2) підтримання рівня лояльності персоналу;
- 3) виконання регламенту щодо ведення конфіденційного діловодства та режим комерційної таємниці.

Правова безпека розкривається як дотримання підприємством усіх нормативно-правових актів у своїй господарській діяльності.

Екологічна безпека визначається як стан захищеності природної середовища та актуально значне коло інтересів людини від можливого негативного впливу сімейної і іншої роботи, надмірних обставин природного і техногенного характеру, їх результатів.

Інженерно-технічна безпека є обстеженням кімнат для визначення

ймовірно можливих каналів втрати секретної інформації через промислові ресурси, системи будівель і обладнання.

Фізична безпека розкривається як:

- 1) контроль доступу на територію підприємства;
- 2) запобігання несанкціонованому допуску та доступу до відомостей, складовим комерційну таємницю;
- 3) спостереження за обстановкою навколо та всередині об'єкта дослідження.

Важливим елементом економічної безпеки підприємства є фінансова безпека, оскільки становить основне значення рівня та структури фінансового потенціалу підприємства у забезпеченні цілей його економічного розвитку.

Представлені характеристики елементів фінансово-економічної безпеки компанії дозволяють визначити її як об'ємну сферу діяльності із забезпечення комплексної захищеності (безпеки) суб'єкта господарювання. До якої входять такі складові: забезпечення режиму захисту комерційної таємниці, внутрішня робота з співробітниками з метою запобігання негативним явищам, внутрішня контррозвідка, службові розслідування щодо загрозливих безпеки сигналів та фактів, фінансова безпека, інформаційно-аналітична робота в інтересах безпеки, а також, технічний та фізичний захист суб'єктів господарювання і т.д.

Фінансово-економічна безпека компанії залежить від суб'єктивних факторів, так як концепцію безпеки конкретного підприємства визначає його топ-менеджмент, який щодня відповідає за ефективне управління цією організацією. Концепція визначається виходячи з уявлення про погрози та виклики, наявність ресурсів та стратегічних цілей діяльності. Оцінка загроз є обов'язковою у діяльності компанії під час планування та прийняття рішень. Потрібно враховувати, що система реальних і потенційних загроз економічній безпеці динамічна, оскільки вони можуть з'являтися та зникати, зростати та зменшуватися.

1.2. Механізм управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії

Чим менший бізнес, тим гостріша проблема фінансово-економічної безпеки, оскільки великі підприємства, тим паче їх різні об'єднання (корпорації, фінансово-промислові групи і т.д.) можуть використовувати один із способів адаптації до зміни довкілля – диверсифікація продукту, розширити ринкові зв'язки, оптимізувати структуру основних виробничих фондів, змінити організаційно-правову форму та ін.

Суб'єкт малого підприємництва не має цих можливостей, і будь-яка зміна навіть якогось одного з параметрів може виявитися йому критичним.

Результативна діяльність виявляє протилежний позитивний вплив на фінансово-економічну захищеність страхової компанії. В основі надання здійснення внутрішньої стабільності знаходиться здійснення принципу інтенсивного реагування на зміна різних чинників.

Сучасна інтерпретація поняття «криза» включає у собі визначення:

- екстремальний стан, з якого є два виходи: або перехід на новий, досконаліший рівень, чи припинення існування у цьому якості;
- різкий, крутий перелом; тяжкий переломний стан будь-якого процесу, соціального інституту, сфери суспільства чи суспільства загалом;
- гострий недолік, брак чогось.

Головна мета фінансової діяльності – вирішити, де, коли і як використовувати фінансові ресурси для ефективного розвитку виробництва та отримання максимуму прибутку. Методологічний зміст процесу управління страховою компанією передбачає його подання у вигляді послідовності чотирьох етапів: визначення мети, оцінка ситуації, визначення проблеми та відшукання управлінського рішення (рис. 1.3).

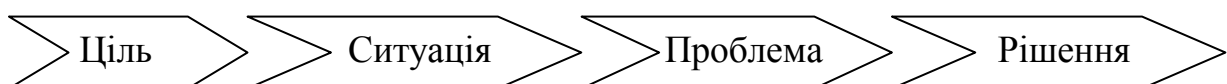

Рис. 1.3. Етапи процесу управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії (методологічний зміст)

Головна мета управління страховою компанією в умовах зниження фінансово-економічної безпеки - своєчасно виявити та усувати недоліки в фінансовій діяльності та знайти резерви поліпшення фінансово-економічного стану та платоспроможності. При цьому необхідно вирішити основні завдання управління в умовах економічної нестабільності:

1. На основі вивчення причинно-слідчого взаємозв'язку між показниками виробничої, комерційної, господарської та фінансової діяльності дати оцінку виконання плану за надходженням фінансових ресурсів і їх використання з позиції поліпшення його фінансово-економічного стану страхової компанії.

2. Прогнозувати можливі фінансові результати, економічну рентабельність виходячи з реально сформованих умов господарської діяльності та наявності власних та позикових ресурсів, розробка моделей зміни фінансово-економічного стану за різноманітних варіантів використання ресурсів.

3. Створення певних граней, націлених на найбільш результативне застосування економічних ресурсів і поліпшення економічного капіталу. Для цього використовують ризик-менеджмент – сукупність взаємопов'язаних процесів підготовки та організації виконання управлінських рішень, складових процес керування ризиком. Кінцева мета ризик-менеджменту у контексті фінансово-економічної безпеки – це виявлення найбільш уразливих аспектів у діяльності страхової компанії та нівелювання загроз.

Війна впливає на діяльність страхових компаній в різних формах та процесах. Середовище бізнесу швидко змінюється під впливом кількох груп факторів, які представлені в таблиці 1.1.

Управління страховою компанією в умовах зниження фінансово-економічної безпеки, – це сукупність методів, які з одного боку спрямовані на зниження статей витрат, збільшення припливу коштів до організації, необхідні погашення боргів, з другого - зростання обсягу продажу страхових послуг і отримання пропорційного прибутку (рис. 1.4).

Чинники, що характеризують сучасну діяльність страхових компаній

Внутрішні фактори		
<p>Людський фактор:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прийняття тактичних рішень менеджерами середньої ланки. 2. Формування баз даних компанії. 3. Вимоги споживачів. 	<p>Управління компанією:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Швидкість проведених змін. 2. Швидкість отримання інформації. 3. Актуальність інформації. 4. Відстеження технологій. 	<p>Інвестиції компаній:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Строки планування. 2. Спеціалізація у кількох галузях. 3. Інтеграція всіх процесів підприємства в електронну модель. 4. Застосування автоматизованих інформаційних технологій.
Зовнішні фактори		
<p>Інформаційні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Віртуальна, електронна індустрія. 2. Інформаційна інфраструктура. 3. Глобалізація бізнесу. 4. Вибудовування ланцюжків, технологічних мереж компаній. 5. Робота в міжнародному середовищі 	<p>Дестабілізація:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Військові витрати. 2. Політичні зміни. 	<p>Конкуренція:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нові методи конкуренції. 2. Поява нових конкурентів.

В умовах зниження фінансово-економічної безпеки, страховій компанії важливо скоротити одні витрати та збільшити інші, які можуть зробити компанію прибутковою. Основні методи управління страховою компанією в умовах зниження фінансово-економічної безпеки:

- зниження витрат (горизонтальна інтеграція з замовниками страхових послуг, співробітництво з іншими компаніями);
- збільшення надходження коштів до організації (планування продажів за рахунок залучення нових ринків збуту, продаж чи здавання в оренду майна страхової компанії, посилення кредитної політики для покупця);
- проведення реструктуризації кредиторської заборгованості (факторинг, взаємозалік, застосування векселів, облігацій);
- визначення стратегії розвитку організації (запроваджувати нові види страхових послуг).

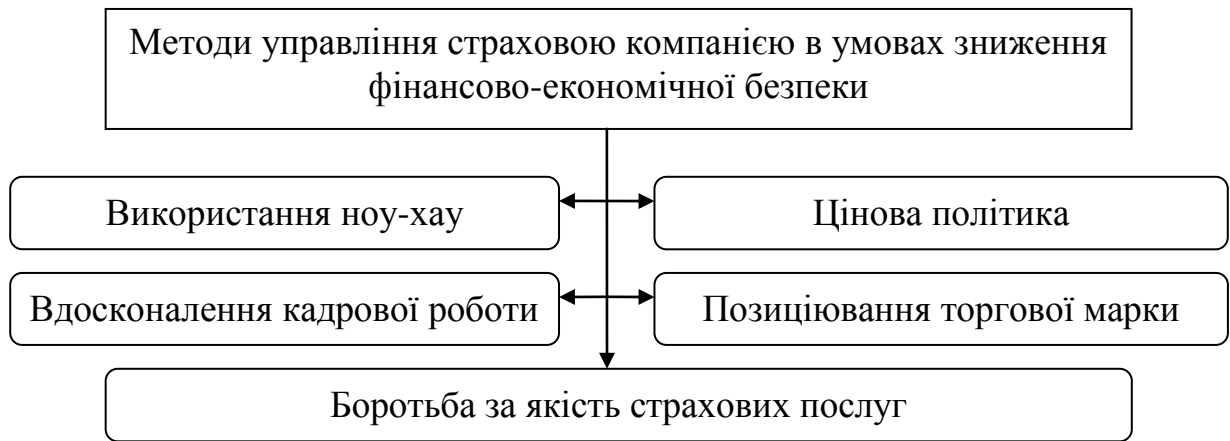

Рис. 1.4. Методи управління страховою компанією в умовах зниження фінансово-економічної безпеки

Ці зміни повинні бути суттєвими, щоб страхова компанія змогла вижити у нестабільній ринковому середовищі та стати рентабельним. В умовах військово-економічної нестабільності в Україні можна використовувати принципи, що характеризують ефективну діяльність страхових компаній:

- наявність і розміщення капіталу, ефективність його використання;
- прийнятність структури пасивів, фінансову незалежність і ступінь фінансового ризику;
- прийнятність структури активів і рівень виробничого ризику;
- оптимальність структури джерел формування оборотних активів;
- інвестиційну привабливість і платоспроможність страхової компанії;
- ризик (неспроможності) суб'єкта господарювання;
- запас її фінансової стійкості.

В даний час через високу інфляцію використовувати для аналізу абсолютні показники представляється дуже скрутним, відносні показники аналізованої страхової компанії можна порівнювати з:

- загальноприйнятими або встановленими нормами для оцінки ступеня ризику та прогнозування можливості банкрутства;
- аналогічними даними інших страхових компаній (особливо конкурентів), що дозволяє виявити сильні та слабкі сторони організації та її

можливий потенціал;

- аналогічними даними за попередні роки (періоди) для виявлення і дослідження тенденцій поліпшення або погіршення фінансового стану страхової компанії.

Зовнішньою ознакою неспроможності страхової компанії є призупинення її поточних платежів та нездатність задовольнити вимоги кредиторів протягом трьох місяців із дня їх виконання. Пошук шляхів покращення фінансово-економічної безпеки є основним завданням, що стоїть перед директором страхової компанії. Нині вітчизняні автори – економісти виділяють способи підвищення фінансово-економічної безпеки:

1. Зниження собівартості надання страхових послуг. Цей параметр покращується як за рахунок оптимізації видів страхових послуг, так і за рахунок впровадження нових методів продажу (дилери, інтернет – магазин, участь у виставках-продажах і т.д.)

2. Збільшення продуктивності управління працюючим ресурсами страхової компанії за рахунок запровадження різних видів стимулювання персоналу. При цьому способі покращення фінансового стану не потрібно суттєвої перебудови організаційної структури страхової компанії, і може бути досягнуто за рахунок запровадження нових способів матеріального стимулювання, які можуть ґрунтуватися на оцінці вкладу окремого працівника у загальний результат діяльності.

3. Надання нових видів послуг. Розробка цієї стратегії розвитку, з урахуванням ринкового попиту та ринкової ніші може проводитись як фахівцями страхової компанії, так і із залученням фахівців різних консалтингових компаній.

4. Запровадження жорсткого фінансового контролю над витрачанням коштів, а також запровадження жорсткої розрахункової дисципліни з великими дебіторами (покупцями послуг).

5. Проведення рекламної компанії для більш активного просування послуг нових ринків.

6. Удосконалити механізм управління основним капіталом (фондовіддача, фондомісткість, фондорентабельність)

7. Удосконалення управління оборотними коштами, які виражаються у підтримці показників високої оборотності, зниження матеріаломісткості та ін.

8. Збільшення частки активів з мінімальними та малими ризиками вкладень (кошти, дебіторська заборгованість за вирахуванням сумнівної).

При розробці шляхів покращення фінансового стану необхідно провести оцінку витрат, необхідних для реалізації заходу, а також можливе зростання прибутку, яке може отримати страхова компанія для підвищення своєї фінансово-економічної безпеки.

1.3. Критерії оцінки фінансово-економічної безпеки страхової компанії

Однією з функцій управління фінансово-економічною безпекою є аналіз фінансового стану, який може бути реалізований

Однією з функцій управління фінансово-економічною захищеністю вважається дослідження економічного капіталу, що здатне бути здійснено за допомогою різних методів показників за статтями бухгалтерського балансу страхової компанії. Ознайомлення із змістом балансу дозволяє бачити джерела коштів (власні, позикові), основні напрямки вкладення коштів, склад коштів та джерел, склад дебіторської та кредиторської заборгованості та інше.

Здатність власного капіталу до самозростання високими темпами характеризує високий рівень формування та ефективний розподіл прибутку страхової компанії, його здатність підтримувати фінансову рівновагу за рахунок внутрішніх джерел. Основними джерелами розширення своїх коштів є дохід страхової компанії, за рахунок якого формуються кошти нагромадження, споживання, резервний фонд. Можливий залишок нерозподіленого прибутку, який до його розподілу використовується в

обороті компанії.

Якщо страхова компанія збиткова, то власний капітал зменшується на суму одержаних збитків. Істотний відокремлений масив у складі внутрішніх джерел захоплюють демпферні відрахування з застосовуваних активів. Вони не підвищують потрібну суму власних коштів, а вважаються знаряддям його реінвестування. Особистий основний капітал страхової компанії є основою її самостійності та незалежності. Однак слід враховувати, що власний капітал обмежений у розмірах, крім того, фінансування діяльності лише за рахунок власних коштів не завжди вигідно страховій компанії, так як не дозволяє розширити обсяг фінансово-господарської діяльності. У процесі розвитку компанії у міру погашення фінансових зобов'язань виникає потреба у залученні нових позикових коштів. З позицій більш вигідного використання ресурсів власників страхової компанії видається краще вкладати у справу менше власних коштів та залучати більше позикових. Класифікація позикового капіталу страхової компанії наведена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація позикового капіталу страхової компанії

Ознака класифікації	Класифікація
За цілями залучення	Позичкові ресурси залучаються з метою надання відтворення необоротних фондів. Позичкові ресурси залучаються з метою поповнення активів, що використовуються. Позичкові ресурси, залучені з метою задоволення суспільних потреб.
За джерелами залучення	Позичкові ресурси, що надходять із зовнішніх джерел. Позичкові ресурси, які надходять з внутрішніх джерел (обчисленням, поточні зобов'язання).
За періодом залучення	Позичкові ресурси надходять у довгостроковий проміжок (більше 1 роки). Позичкові ресурси, що надходять в короткочасний проміжок (до 1 року).
За формою залучення	Фінансовий кредит. Фінансовий лізинг. Комерційний кредит.
За формою забезпечення	Негарантовані позикові ресурси. Позичкові ресурси, гарантовані порукою чи заставою. Позичкові ресурси, гарантовані задатком.

Зворотною стороною такого підходу є підвищення ризику банкрутства, якщо кредитори вимагатимуть повернення великих позикових коштів у період, коли компанія відчуває нестачу оборотних коштів для невідкладних платежів. Тому кредитори вважають за краще мати справу з компаніями, які

мають більшу частку власного капіталу. Таким чином, капітал являє собою накопичений шляхом заощаджень резерв фінансових можливостей у формі валютних грошей і справжніх капітальних продуктів, що надходять до фінансових процесів як інвестиційне джерело і умова виготовлення для отримання доходів.

Під час оцінки фінансово-економічної безпеки можуть бути використані різні методи порівняльного аналізу:

- горизонтальний;
- вертикальний;
- трендовий;
- метод фінансових коефіцієнтів;
- порівняльний аналіз;
- факторний аналіз.

Розглянуто методику аналізу фінансово-економічної безпеки за допомогою абсолютних показників, що дозволяє перевірити, які джерела коштів та в якому розмірі використовуються для покриття запасів та витрат. Методику оцінки економічної безпеки представлено на рисунку 1.5, яка використовуватиметься у другому розділі.

Рис. 1.5. Етапи аналізу фінансового стану страхової компанії

Таким чином, основними цілями розроблення проекту системи фінансово-економічної безпеки є:

- усунення неплатоспроможності страхової компанії;
- відновлення фінансової стійкості;
- забезпечення економічного балансу у тривалому етапі.

Наведено методику аналізу фінансової стійкості за допомогою абсолютних показників, що дозволяє перевірити, які джерела коштів та в якому розмірі використовуються для покриття запасів та витрат у таблиці 1.4.

Наведені показники дозволяють визначити тип фінансової стійкості страхової компанії, які можуть бути чотирьох типів:

- 1) $ЗЗ < ВОЗ$ – абсолютна фінансова стійкість;
- 2) $ЗЗ \leq ВОЗ + ДЗІ$ – нормальна фінансова стійкість;
- 3) $ЗЗ \leq ВОЗ + ДЗІ + КЗІ$ – нестійке фінансове становище;
- 4) $ЗЗ > ІФЗ$ – кризове фінансове становище.

Перший тип фінансової стійкості (абсолютна стійкість) практично трапляється вкрай рідко. Він характеризується високим рівнем платоспроможності, страхова компанія не залежить від зовнішніх позикодавців. Другий вид економічної стабільності (проста стабільність) характеризується середнім рівнем платоспроможності, раціональним використанням позикових коштів, високою прибутковістю поточної діяльності. Третій тип фінансової стійкості (нестійке фінансове становище) характеризується порушенням стандартної платоспроможності, виникає потреба залучення додаткових ключів фінансування. Четвертий тип фінансової стійкості (кризове фінансове становище) характеризується тим, що страхова компанія повністю втрачає свою платоспроможність і знаходиться на межі банкрутства.

Аналіз фінансової стійкості за відносними показниками передбачає розрахунок наступних коефіцієнтів, поданих в додатку А таблиці 1.

Ділова активність страхової компанії проявляється насамперед у швидкості обороту його коштів. Розглянемо методику розрахунку ділової

активності страхової компанії в додатку А таблиці 2.

З погляду економічного аналізу фінансового стану, наявність прибутку на балансі страхової компанії менш важливо, ніж наявність достатньої суми коштів для здійснення поточної діяльності та закриття обов'язків перед позикодавцями. Важливими елементами економічної стійкості є кредитоспроможність, платоспроможність, ступінь ліквідності активів, прибутковість. Методика аналізу прибутку страхової компанії представлено в додатку А таблиці 3.

Прибутковість означає життєздатність компанії у довгостроковій перспективі, але не її здатність погашати борги. Оскільки прибуток є позитивним результатом економічної діяльності страхової компанії за звітний період, тобто в принципі вона є кінцевою метою діяльності організації, то з очевидністю напрошується висновок про її максимально можливе збільшення.

Для оцінки ефективності роботи страхової компанії недостатньо використання показника прибутку, оскільки наявність прибутку ще означає, що страхова компанія працює ефективно. Абсолютна величина прибутку не дозволяє судити про прибутковість. Рентабельність характеризує ступінь прибутковості, вигідності, прибутковості. Страхова компанія може бути прибутковою, але не платоспроможною, і навпаки. Основні показники рентабельності наведено в додатку А таблиці 4.

Оскільки у досягненні стабільного становища істотна роль належить аналізу, то основними завданнями управління фінансово-економічною безпекою є:

- своєчасна та об'єктивна діагностика «проблемних місць», вивчення причин їхньої освіти;
- дослідження співвідношення серед джерелами і засобами, раціональності їх розміщення і продуктивності застосування;
- пошук резервів поліпшення стану, платоспроможності та стійкості;
- створення певних порад, націлених на найбільш результативне

застосування економічних ресурсів і поліпшення економічного капіталу страхової компанії;

- моделювання можливих економічних результатів та розробка моделей управління за різних варіантах вживання ресурсів.

Є різні комбінації до систематизації умов, що мають великий вплив на фінансово-економічну захищеність. Найпоширенішою можна вважати класифікацію за способом впливу прямої та непрямой дії, яку демонструє рисунок 1.6.

Рис. 1.6. Фактори залежно від виду впливу, що впливають на фінансово-економічну безпеку страхової компанії

На фактор прямого та непрямиго впливу страхової компанії реагує по-різному, так на зміну фактора прямого впливу страхової компанії може перебудувати внутрішнє середовище, розпочавши політику чи пристосування, чи активної чи пасивної протидії. До фактору непрямиго впливу страхової компанії змушена максимально пристосувати свою мету, завдання, організаційну структуру, технологію, кадри. На рисунку 1.7 представлена класифікація факторів стосовно страхової компанії.

Фактор докiлля має рiзні рiвнi та спрямованiсть впливу. Можливий подiл їх на 3 рiвнi: нацiональний, рiгiональний та мiжнародний. За спрямованiстю – дестабiлізуючi i стабiлізуючi. На основi змiни зовнiшнього фактора визначають сильнi та слабкi сторони фiнансово-економiчної безпеки страхової компанiї, розробляються заходи щодо пiдвищення безпеки та приймається оперативне управлiнське рiшення.

Рис. 1.7. Фактори залежно від виду середовища, що впливають на фiнансово-економiчну безпеку страхової компанiї

Таким чином, аналіз економiчної стiйкостi дозволяє зрозумiти, наскiльки рацiонально страхова компанiя управляє власними ресурсами (трудовами, фiнансовими, виробничими). На фiнансово-економiчну безпеку страхової компанiї впливає безлiч факторiв:

- стан страхової компанiї на фiнансовому ринку;
- пропозицiя конкурентоспроможних видiв послуг;
- рейтинг страхової компанiї у дiловiй спiвпрацi з партнерами;
- ступiнь залежностi від зовнiшнiх iнвесторiв;

- наявність неплатоспроможних дебіторів;
- наявність кваліфікованих кадрів;
- розмір статутного капіталу;
- ефективність комерційних і фінансових операцій;
- стан майнового потенціалу.

Вплив чинника зовнішнього середовища значною мірою робить менш стійкою рівновагу суб'єкта господарської діяльності, галузі, збільшує залежність від національної економіки в цілому.

Таким чином, виділено такі критерії фінансово-економічної безпеки:

- аналіз майнового потенціалу;
- аналіз власних та позикових фінансових ресурсів;
- співвідношення між накопиченим та інвестиційним капіталом;
- коефіцієнти ліквідності;
- розрахунок типу фінансової стійкості компанії;
- підрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості;
- підрахунок рентабельності діяльності та капіталу;
- ділова активність (оборотність ресурсів);
- стійкість економічного зростання.

Таким чином, фінансово-економічна безпека страхової компанії знаходиться в залежності від матеріально-речовинної та цінової текстури виробництва, здійснення страхових послуг, діяльності компанії, економічного обігу, інноваційної роботи і їх динаміки, що призводить до отримання прибутку. Якщо виробничий та господарський плани успішно виконуються, то це позитивно впливає на фінансово-економічну безпеку, а в наслідок недовиконання плану з реалізації страхових послуг відбувається погіршення фінансового становища.

Висновки до першого розділу

1. Нинішня наука містить у запасі не один аспект трактування

визначення «фінансово-економічна безпека». українськими і іноземними експертами раніше сформовано 4 ключові підходи, що відрізняються різноманіттям відповідно до змісту: захищеність як стан безпеки від внутрішніх і зовнішніх загроз; захищеність як охорона і опір правопорушенням; захищеність як стабілізатор успішного застосування ресурсів; захищеність як уміння гарантувати відтворення.

2. Основними елементами фінансово-економічної безпеки є інформаційна, екологічна, фінансова, фізична, інженерно-технічна, кадрова та правова безпеки.

3. Головна мета фінансової діяльності – вирішити, де, коли і як використовувати фінансові ресурси для ефективного розвитку виробництва та отримання максимуму прибутку. Методологічний зміст процесу управління страховою компанією передбачає його подання у вигляді послідовності чотирьох етапів: визначення мети, оцінка ситуації, визначення проблеми та відшукування управлінського рішення.

4. Фінансово-економічна безпека страхової компанії знаходиться в залежності від матеріально-речовинної та цінової текстури виробництва, здійснення страхових послуг, діяльності компанії, економічного обігу, інноваційної роботи і їх динаміки, що призводить до отримання прибутку.. Якщо виробничий та господарський плани успішно виконуються, то це позитивно впливає на фінансово-економічну безпеку, а в наслідок недовиконання плану з реалізації страхових послуг відбувається погіршення фінансового становища.

РОЗДІЛ. 2. ОЦІНКА ПОТОЧНОГО СТАНУ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

2.1. Фінансово-економічна характеристика страхової компанії

Приватне акціонерне товариство «Українська пожежно-страхова компанія» (Далі ПрАТ «УПСК») є юридичною особою та діє на підставі видів дійсного Статуту та законодавства України. У відповідності із Статутом компанії дана організація має організаційно-правову форму у вигляді акціонерного товариства. Акціонерами ПрАТ «УПСК» можуть бути українські юридичні та фізичні особи, які дотримуються положень діючого Статуту компанії. Статутний капітал компанії формується без участі іноземних інвестицій. ПрАТ «УПСК» здійснює страхову діяльність з 22 червня або 1993 року і в даний час займає провідні позиції на ринку страхових послуг України. У 2023 році ПрАТ «УПСК» виповниться 30 років.

Статутний капітал сформований у сумі 100000000,00 грн. і розділений на розміщених простих бездокументарних іменних акцій номінальною вартістю 6,25 гривень кожна. Головний офіс ПрАТ «УПСК» розташовується за адресою: 04080, м. Київ вул. Кирилівська буд. 40. У Дніпропетровській області центральний офіс розташовується за адресою: 49044, м. Дніпро, вул. Гоголя, буд. 14-А. Основною метою ПрАТ «УПСК» є одержання доходів в результаті виконання страхової роботи відповідно до функціонуючого законодавства України. Предметом роботи фірми вважається охорона матеріальних видів інтересів фізичних та юридичних осіб при наступі певних подій (страхових випадків) за рахунок грошових коштів, що формуються з сплачуваних ними страховий внесків (страхових премій). Страхування здійснюється на підставі договорів майнового, особистого страхування, страхування відповідальності, укладених страхувальником із компанією (страховиком). Компанія має право здійснювати зазначені види діяльності

після отримання відповідного дозволу (ліцензії). Фірма правомочна працювати з будь-якими іншими різновидами роботи, які не заборонені функціонуючим законодавством для страхових компаній обов'язковим одержанням ліцензій у випадках, передбачених законом. Органами управління ПрАТ «УПСК»:

- Загальні збори акціонерів, до їх компетенції належать: реорганізація компанії; внесення змін та доповнень до Статут компанії; визначення кількісного складу Ради директорів, обрання його членів та дострокове припинення їх повноважень; ліквідація компанії, призначення ліквідаційної комісії та затвердження проміжного та остаточного ліквідаційного балансу; зменшення статутного капіталу компанії шляхом зменшення номінальної вартості акцій, шляхом придбання компанією частини акцій з метою скорочення їх загальної кількості; визначення кількості, номінальної вартості, категорій (типу) оголошених акцій та прав; підвищення статутного капіталу компанії лінією підвищення номінальної вартості акцій або лінією розміщення додаткових акцій; призначення Генерального директора компанії та дострокове припинення його повноважень; затвердження внутрішніх документів, регулюючих діяльність підприємства; затвердження річних звітів, річний бухгалтерської звітності, у тому числі звітів про прибутки та збитки компанії, а також розподіл прибутку, у тому числі виплата (оголошення) дивідендів, та збитків компанії за результатами фінансового року; подрібнення та консолідація акцій;

- Рада директорів, реалізовує єдине управління роботою фірми (за винятком розпорядження проблем, які підпадають під відповідальність Загальних зборів акціонерів)

- Генеральний директор, як одноосібний виконавчий орган підприємства, реалізовує управління нинішньою роботою фірми в той же час з Правлінням підприємства, те, що вважається колегіальним справним органом фірми. Він підзвітний Єдиним зборам акціонерів Раді директорів компанії;

- Правління (колективний виконавчий орган), його діяльність регламентує Статуту компанії та Положення про Правління, що приймається Радою директорів, у встановлюються строки та порядок проведення і скликання його засідань, а також порядку ухвалення рішень.

Фінансовий аналіз включає у собі вивчення у поступовій динаміці видів фінансових результатів і видів фінансового становища з метою оцінки фінансової стійкості страхової організації за даними річної чи квартальної фінансової звітності. Основними формами, які використовуються у фінансовому аналізі, є бухгалтерський баланс Форма № 1 (Звіт про фінансовий стан) та звіт про фінансові результати страховика Форма № 2 (Звіт про сукупний дохід). Розрахунок показників здійснено на підставі даних річної бухгалтерської звітності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). На першому етапі нами складено аналітичний бухгалтерський баланс і проведено аналіз його активу (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналітичний баланс (актив) ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія),
тис. грн.

Найменування показника	2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Основні засоби	36,2	2,14	20,5	1,35	11,1	0,52	17,1	0,73	12	0,51
Запаси	16,2	0,96	17,0	1,12	12,9	0,61	13,6	0,58	12,8	0,54
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1588	94,01	1459,2	96,03	1981,8	93,49	2279,4	97,31	2322,4	98,03
Гроші та їх еквіваленти	48,7	2,88	22,9	1,51	113,9	5,37	32,4	1,38	21,8	0,92
Баланс	1689,1	100,0	1519,6	100,0	2119,7	100,0	2342,5	100,0	2369,0	100,0

З даних, наведених у таблиці 2.1, видно, що валюта балансу зростає, якщо на 2017 році вона склала 1689,1 тис. грн., то вже в 2021 році становила 2369,0 тис. грн..

Найбільшу долю у майні ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) має «Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків» (94,01% в 2017 р., 96,03% в 2018 р., 93,49 % в 2019 р., 97,31 % в 2020р., в 98,03% 2021 р.),

значних змін немає. Найменшу долю у майні страхової компанії мають запаси в мужах від 0,96 % у 2017 р., до 0,54 % у 2021 р.

Далі проведено аналіз джерел фінансування майна об'єкта вивчення (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналітичний баланс (пасив) ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія),

тис. грн.

Найменування показника	2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток із знаком «мінус»)	13,7	0,81	-30,6	-2,01	30,7	1,45	-9,0	-0,38	-81,4	-3,44
Страхові резерви	1588,0	94,01	1459,2	96,03	1981,8	93,49	2279,4	97,31	2322,4	98,03
Розрахунки з бюджетом	3,6	0,21	4,0	0,26	4,4	0,21	3,0	0,13	4,3	0,18
Розрахунки зі страхування	5,0	0,30	5,4	0,36	5,7	0,27	3,0	0,13	2,7	0,11
Розрахунки з оплати праці	13,2	0,78	14,8	0,97	16,0	0,75	10,9	0,47	11,9	0,50
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	65,6	3,88	66,8	4,40	81,2	3,83	55,2	2,36	109,1	4,61
Баланс	1689,1	100,0	1519,6	100,0	2119,7	100,0	2342,5	100,0	2369,0	100,0

З даних наведених у таблиці 2.2, видно, що за 2017-2021 роки в структурі пасивів компанії основну частку займають «Страхові резерви», які виросли із 94,01 % у 2017 р., до 98,03 % в 2021 р. Негативним в діяльності компанії є наявність непокритого збитку в 2018 р. (30,6 тис. грн.), 2021 р. (9,0 тис. грн.) і 2021 р. (81,4 тис. грн.). Також потрібно відмітити наявність поточної кредиторської заборгованості за страховою діяльністю, що говорить про недостатність власних коштів. Спостерігається невелике збільшення кредиторської заборгованості, так на кінець аналізованого періоду, становить 4,61 %, що є не досить позитивним фактом у діяльності страхової компанії протягом досліджуваного періоду.

Для визначення ліквідності балансу слід зіставити підсумки груп (A1 \geq П1; A2 \geq П2; A3 \geq П3; A4 \leq П4) з активу та пасиву. Розрізняють такі види

ліквідності балансу: абсолютну ліквідність, поточну ліквідність, перспективну ліквідність.

У таблиці 2.3 наведено вихідні дані визначення ліквідності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія).

Таблиця 2.3

Угруповання активів та пасивів видів ПрАТ «УПСК»
(Дніпропетровська філія), тис. грн.

АКТИВИ	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	ПАСИВИ	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.
A1	48,7	22,9	113,9	32,4	21,8	П1	21,8	24,2	26,1	16,9	18,9
A2	0	0	0	0	0	П2	0	0	0	0	0
A3	16,2	17,0	12,9	13,6	12,8	П3	1588,0	1459,2	1981,8	2279,4	2322,4
A4	0	0	0	0	0	П4	0	0	0	0	0

Щоб виявити виконання умов абсолютної ліквідності, необхідно зіставити значення активів та пасивів страхової компанії. Порівняння показників ліквідності балансу за досліджуваний період представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Порівняльна таблиця показників ліквідності балансу ПрАТ «УПСК»
(Дніпропетровська філія)

Умова абсолютної ліквідності	2017 р.			2018 р.			2019 р.			2020 р.			2021 р.		
$A1 \geq P1$	A1	>	P1	A1	<	P1	A1	>	P1	A1	>	P1	A1	>	P1
$A2 \geq P2$	A2	=	P2	A2	=	P2	A2	=	P2	A2	=	P2	A2	=	P2
$A3 \geq P3$	A3	<	P3	A3	<	P3	A3	<	P3	A3	<	P3	A3	<	P3
$A4 \leq P4$	A4	=	P4	A4	=	P4	A4	=	P4	A4	=	P4	A4	=	P4

Як видно з таблиці 2.4 в ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) за всіма роками не досягаються умови абсолютної ліквідності балансу. Це означає, що компанія не має можливості швидко звертати активи в готівку або отримувати готівку. Якщо не виконується хоча б одна з умов абсолютної ліквідності, то перевіряється умова поточної ліквідності, виходячи з наступної умови $(A1 + A2) \geq (P1 + P2)$, результати розрахунку наведені в таблиці 2.5.

Зіставлення активів і пасивів на вид визначення поточної ліквідності
 ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), тис. грн.

Роки	A1 + A2	Фактичне співвідношення	П1 + П2
2017	48,7	>	21,8
2018	22,9	<	24,2
2019	113,9	>	26,1
2020	32,4	>	16,9
2021	21,8	>	18,9

Умови поточної ліквідності є оптимальними за 2017 р., 2019 р., 2020 р. і 2021 р., крім 2018 р. Це свідчить про те, що у компанії в ці роки достатньо коштів, які можна використовувати для погашення своїх термінових і короткострокових зобов'язань відповідного року. Це видів говорить про те, що баланс перспективно ліквідний.

Фінансові ресурси страхової компанії – сукупність грошових доходів та надходжень, призначених для виконання зобов'язань страховика за договорами страхування, перестраховування, взаємного страхування, а також фінансування витрат пов'язаних із страховою та іншою незабороненою законодавством діяльністю. Фінансові ресурси страхової компанії складаються з власного, залученого та позикового капіталу.

Власний капітал включає:

- Статутний капітал, що формується з грошових вкладів засновників;
- Додатковий капітал, утворений за рахунок емісійного сорту доходу від акцій, сум, отриманих від переоцінки основних фондів, та безоплатних надходжень;

- Резервний капітал, створюваний за рахунок чистого прибутку;

- Нерозподілений прибуток.

Залучений капітал – це страхові резерви, формовані з допомогою страхових премій. Позиковий капітал включає:

- банківські кредити, яких страховики вдаються вкрай рідко, так як завжди мають тимчасово вільними коштами;

- Кредиторську заборгованість (наприклад, з оплати праці).

Коефіцієнт фінансового потенціалу показує потенційну можливість організації-страховика розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що обчислюється як відношення сум власного капіталу та страхових резервів до обсягу нетто-премії за видами страхування (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Розрахунок коефіцієнту фінансового потенціалу ПрАТ «УПСК»
(Дніпропетровська філія)

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Власний капітал	13,3	-30,6	30,7	-9	- 81
Страхові резерви	1588	1459,2	1981,8	2279,4	2322,4
Чисті зароблені страхові премії	4276,5	4239,9	5026,2	5573,9	5989,7
Коефіцієнт фінансового потенціалу	0,37	0,34	0,40	0,41	0,37

З розрахунків видно, що фінансовий потенціал незначно змінюється і в 2021 р. складає 0,37, це вказує на те, що страхова компанія не має можливість розрахуватися за своїми зобов'язаннями, оскільки даний показник менше 1.

Проаналізуємо економічні показники, що визначають ділову активність (конвертованість) страхової компанії (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Розрахунок ділової активності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська
філія)

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Чисті зароблені страхові премії	4276,5	4239,9	5026,2	5573,9	5989,7
Активи	1689,1	1519,6	2119,7	2342,5	2369,0
Оборотність активів	2,53	2,79	2,37	2,38	2,53

Виходячи з отриманих результатів видно, що показник оборотності активів у 2021 році залишився на рівні 2017 року, а в 2018 році має найбільше значення та становив 2,79. Показник оборотності активів має позитивну тенденцію, оскільки на 1 гривню активів ми отримуємо 1,79

гривень страхових премій. Це свідчить про збільшення ефективності використання ресурсів.

Оборотність власного капіталу розраховувати недоцільно, оскільки за досліджуваний період сума власного капіталі ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) у 2018 р., 2020 р. і 2021 р. мають від'ємне значення та не мають реального економічного змісту і не піддаються логічному поясненню.

Проаналізувавши ефективність, необхідно проаналізувати рентабельність страхової роботи, рентабельність коштів і ефективність активів. Відомості показники видів розраховані в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники рентабельності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія)

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Фінансовий результат до оподаткування	138,9	79,0	227,8	160,4	108,5
Активи	1689,1	1519,6	2119,7	2342,5	2369,0
Чисті зароблені страхові премії	4276,5	4239,9	5026,2	5573,9	5989,7
Рентабельність активів	0,08	0,05	0,11	0,07	0,05
Рентабельність діяльності	0,03	0,02	0,05	0,03	0,02

Аналізуючи показники рентабельності за період 2017-2021 рр., можна сказати, що стався великий стрибок рентабельності компанії. Найбільше зріс показник рентабельності активів, якщо у 2017 року він становив 0,08, то у 2019 році 0,11. Дещо зменшилася рентабельність страхової діяльності (0,03 у 2017 р., 0,02 у 2021р.).

Таке велике зростання рентабельності в 2019 році відбулося у зв'язку скороченням інших доходів зі страхування іншому, ніж страхування життя від рівня 2017 року. У зв'язку з чим результат від операцій зі страхування іншому, ніж страхування життя скоротився в порівнянні з попереднім роком. В результаті фінансовий результат до оподаткування ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) зріс майже вдвічі і склав 227,8 тис. грн., що пояснюється скороченням управлінських витрат, і збільшенням доходів.

2.2. Комплексна оцінка фінансово-економічної безпеки страхової компанії

Визначимо відповідність необхідного обсягу наявних ресурсів потребам підприємства за допомогою виду складу показників рівня фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) за складовими, які наведені таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Склад видів показників оцінки рівня економічної безпеки страхової компанії за складовими

Складова факторів	Показники, що характеризують складові	Значення	Загальне значення
Фінансова	Коефіцієнт поточної ліквідності	0,4	0,9
	Коефіцієнт фінансового потенціалу	1,0	
	Коефіцієнт достатності власного капіталу для покриття страхових зобов'язань	1,3	
Інтелектуально-кадрова	Професійно-кваліфікований рівень кадрів	60%	0,48
	Частка персоналу, яка не має порушень трудової дисципліни	0,8	
	Коефіцієнт сталості кадрів	0,8	
Технологічна	Частка технологічного процесу охопленого інноваціями	0,4	0,8
	Технологічний рівень компанії	2,0	
Інформаційна	Імовірність збереження комерційної таємниці	45%	0,45
	Рівень надійності комп'ютерної техніки	1,0	
Управлінська	Професійний рівень керівників	1,0	0,73
	Репутація підприємства	2,0	
	Розрив в оплаті праці управління та основної категорії працівників	0,3	

Дослідження співвідношення розміру існуючих ресурсів фінансово-економічної безпеки розцінюється відповідно до елементів. Формування комплексної оцінки фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) виробляється як коригування величини достатності ресурсів компанії задля забезпечення фінансово-економічної безпеки величини отриманих уточнюючих коефіцієнтів.

Розрахуємо усереднену величину характеристик наявних ресурсів за складовими страхової компанії:

$$\overline{d}_m = \sqrt[3]{0,9 + 0,48 + 0,80 + 0,45 + 0,75} = 0,6$$

Обсяг ресурсів вважатимуться відповідним, якщо середня стандартизована величина \overline{d}_m з кожної складової перевищує одиницю. Це свідчить про те, що при незмінності впливу факторів макро - та мезо-рівнів в компанії є необхідні ресурси для безпечного функціонування своєї діяльності. Якщо ж за якоюсь складовою значення не перевищує одиниці – це свідчить про брак певного типу ресурсів та визначає необхідність відповідного коригування реалізованої стратегії.

Для цілей оцінки факторів системи фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) макrorівня раціонально пристосувати використовуваний у довготривалому управлінні PEST-аналіз.

PEST-аналіз (іноді позначають як STEP) - це рекламний механізм, розрахований з метою розкриття суспільно-політичних (Political), економічних (Economic), соціальних (Social) та технологічних (Technological) аспектів зовнішнього середовища, які впливають на бізнес компанії. Однак, для цілей оцінки факторів системи фінансово-економічної безпеки страхової компанії ці складові слід доповнити. До складу PEST-аналіз включають правові природні фактори, оскільки правова, чи інституційна складова (її недосконалість) може бути досить сильним обмежувачем у страховій сфері. У вигляді класичному PEST-аналіз передбачається оцінка сили впливу всіх факторів у балах та інших одиницях виміру, а інтерпретація результатів його оцінки дозволяє зробити висновок про сприятливість або несприятливості ситуації.

Експертну оцінку факторів системи фінансово-економічної безпеки макrorівня проводимо в такому порядку:

- встановлення змісту умов, що впливають на концепцію фінансово-економічної захищеності;
- встановлення ступеня впливу (у цьому випадку можливий вибір одного з двох або альтернатив: загроза з метою бізнесу або оптимальна вимога з для бізнесу);

- встановлення потужності впливу (мається на увазі, що сила впливу обумовлюється відштовхуючись з наступних альтернатив: абсолютна самостійність, незначний вплив, сприйнятливий вплив, значний вплив, дуже значний вплив);

- підбір величини уточнюючого коефіцієнта з метою розрахунку (табл. 2.10);

- обчислення посереднього уточнюючого коефіцієнта по макро- і мезо-економічним факторів (розрахунок коефіцієнта здійснюється за середньою геометричною).

Таблиця 2.10

Оцінка факторів макrorівня в системі фінансово-економічної безпеки
ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) та вплив на них

Ключові фактори	Характеристика ключових факторів	Параметр експертної оцінки	Вплив фактора
Економічні	Оцінка макроекономічних умов, вплив зміни макроекономічних даних	Фаза економічного зростання; інфляція; безробіття; валютний курс; перерозподіл ринку між великими та середніми гравцями страхового бізнесу.	0,7
Соціальні	Характер впливу економічну діяльність змін соціального характеру	Рівень шахрайства в страхуванні (як зовнішнього, так і внутрішнього); низький рівень довіри до страховиків; валютний курс	0,7
Політичні	Характер впливу конкретних змін у політичній сфері	Відхід з ринку іноземних компаній та згорання їхнього бізнесу в роздрібному сегменті (військові дії в країні); відсутність взаємодії держави із усіма учасниками страхового ринку; обов'язковість окремого страхування	1,0
Інституційні	Характер впливу на організацію конкретних змін у законодавстві	Законодавчі зміни в галузі тарифів та лімітів відповідальності; прийняття додаткових законів щодо ОСАЦВ; ризик скорочення страхових компаній у разі прийняття закону про підвищення вимог до статутного капіталу страхових компаній	1,0
Природно-екологічні	Вид впливу змін природних обставин, зміна екологічної ситуації	Зміна кліматичних умов; зміни у параметрах екологічного контролю	0,9
Технологічні	Динаміка нововведень; темпи науково-технічного прогресу	Поява інноваційних технологій; розвиток продажів страхових полісів через Інтернет; підвищення якості супроводу клієнтів за допомогою сучасних технологій	0,9

Розрахуємо або середнє значення результатів експертної оцїнки факторів макрорівня в системї фїнансово-економїчної безпеки ПрАТ «УПСК» (Днїпропетровська фїлія):

$$\overline{k_{ma}} = \sqrt[6]{0,7 + 0,7 + 1,0 + 1,0 + 0,9 + 0,9} = 0,83$$

За тїєю ж методикою оцїнимо рївень факторів мезорівня системи фїнансово-економїчної безпеки.

Таблиця 2.11

Оцїнка факторів мезорівня системи фїнансово-економїчної безпеки

Ключові фактори	Характеристика ключових факторів	Параметр експертної оцїнки	Вплив фактора
Характеристика сфери діяльності	Характеристика контрагентів; особливості розвитку сфери діяльності	Надїйність контрагентів	1,1
		Обсяг та перспективність розвитку ринку	1,3
		Характер конкуренції на ринку	0,6
		Інноваційний розвиток конкурентів;	0,6
		Привабливість бізнесу	1,2
		Сезонні коливання	1,1
Характеристика територїї	Ресурсне надання територїї; інфраструктурне надання територїї; привабливість району	Рївень життя населення в регіонї	0,8
		Інвестиційна привабливість територїї	0,8
		Логїстична інфраструктура	1,4

Розрахуємо середнє значення результатів експертної оцїнки факторів мезорівня у системї фїнансово-економїчної безпеки ПрАТ «УПСК» (Днїпропетровська фїлія):

$$\overline{k_{me}} = \sqrt[6]{1,1 * 1,3 * 0,6 * 0,6 * 1,2 * 1,1} = 1,12$$

$$\overline{k_{me}} = \sqrt[4]{0,8 + 0,8 + 1,4} = 0,94$$

Розрахуємо інтегральний показник рївня фїнансово-економїчної безпеки страхової компанїї:

$$E = \overline{d_m} * \overline{k_{ma}} * \overline{k_{me}} = 0,60 * 0,83 * 1,12 * 0,94 = 0,52$$

Пороговим значенням для оцїнки цього показника виступає одиниця. Якщо E бїльше або дорївнює одиницї, то рївень фїнансово-економїчної безпеки не просто високий, а у компанїї достатньо власних ресурсів для

успішного нівелювання загроз фінансово-економічній безпеці, що виникають у зовнішній середовище. Якщо значення E менше одиниці, то потрібний детальний аналіз факторів у системі фінансово-економічної безпеки.

З наведеного аналізу оцінки фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) видно, що у компанії недостатньо високий рівень макроекономічних та мікроекономічних показників для забезпечення фінансово-економічної безпеки, хоча найчастіше вплив чинників мезорівня є позитивним.

2.3. Поточний стан механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії

Керівництво концепцією економічної також фінансової захищеності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) виконується згідно вертикалі управління зверху вниз. У горизонтальному ступеня зв'язок також взаємодія даними потрібні з метою прийняття адміністративних висновків у концепції фінансово-економічної захищеності. Головне завдання концепції управління – результативне застосування абсолютно всіх її ресурсів компанії також здатності зовнішніх суб'єктів фінансової захищеності з метою компанії єдиного реагування в небезпеці також загрози.

Значущою також непростий елементом концепції економічної також фінансової захищеності компанії, діяльність якою в значній встановлює результативність її функціонування, вважається пристроєм управління. Система управління концепцією економічної також фінансової захищеності – це комплекс організацій управління в абсолютно всіх ступенях ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), нормативних документів, промислових грошей з метою надання ходу управління, формальних також неофіційних взаємин, що розвиваються серед внутрішніми органами управління у ході компанії виконання подій згідно протидії внутрішнім також зовнішнім загрозам, але крім того взаєминам з зовнішніми організаціями у компанії

захищеності компанії. Система управління концепцією надання фінансово-економічної захищеності компанії виявляється, в першу чергу в цілому, з підтримкою адміністративних взаємовідносин. Представлена модель такого механізму на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Модель механізму управління фінансово-економічною безпекою
ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія)

Основні складові механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), через які, у кінцевому результаті, здійснюється управлінський вплив представлені на рисунку 2.2.

До суб'єктів управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства відносяться керівники та менеджери ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія).

Принципи управління відображують вимоги до управління системою фінансово-економічної безпеки, засновані на виявлених закономірностях.

Рис. 2.2. Основні складові механізму управління системою фінансово-економічної ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія)

Управлінські відносини відображають види взаємозв'язків суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки в ході управлінської діяльності.

Функції характеризують зміст управління системою фінансово-економічної безпеки, описуючи дії суб'єкта.

Методи розкривають способи, застосовані в управлінській діяльності з протидії небезпекам, загрозам, тобто вказують, як вона здійснюється.

Процес управління визначає порядок здійснення дій згідно із забезпеченням фінансово-економічної захищеності компанії. Результативність пристосування управління концепцією фінансово-економічної захищеності значною мірою залежить від ступеня взаємодії і координації цієї діяльності всіх внутрішніх і зовнішніх суб'єктів системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства по протидії внутрішнім, зовнішнім небезпекам і загрозам.

Взаємодія в системі фінансово-економічної безпеки підприємства – це узгоджені дії всіх сил і засобів за завданнями, напрямками та часу заради досягнення конкретної мети з протидії несприятливих факторів у зовнішньому і внутрішньому середовищі компанії.

Координація як функція процесу управління займає в ньому проміжне положення між плануванням і регулюванням узгоджених дій для досягнення конкретної мети в системі фінансово-економічної безпеки. Сутність взаємодії полягає у взаємній допомозі та підтримці сторін, що співпрацюють. Реально воно можливе лише на основі обопільного інтересу кожної з цих сторін і неможливо без взаємного розуміння суті спільно розв'язуваних питань і згоди з приводу предмета, процедур і наслідків цієї взаємодії. Взаємна згода сторін обумовлює довіру між ними, без чого неможливо вирішувати поставлені завдання.

Взаємодія виступає в якості інтегруючого чинника, який об'єднує різні частини у визначений тип цілісності. В результаті об'єднання зусиль декількох раніше розрізнених суб'єктів системи фінансово-економічної безпеки в одне ціле, значно підвищується її можливості щодо вирішення поставлених завдань.

Управління системою фінансово-економічної безпеки страхової компанії – це об'єктивно зумовлена послідовність дій з надання фінансово-економічної захищеності страхової фірми. Ціла процедура управління концепцією надання фінансово-економічної захищеності страхової фірми здатний містити вісім основних етапів (рис. 2.3).

Етап постановки цілей управління системою фінансово-економічної безпеки характеризується використанням методів виявлення реальних і потенційних небезпек і загроз, а також аналізу наявних можливостей зі зниження їхнього рівня й активної протидії їм, в рамках стратегії безпеки, тактичних і оперативних планів забезпечення фінансово-економічної безпеки страхової компанії.

На етапі аналізу небезпек, загроз і ризиків можуть використовуватися методи якісного й кількісного аналізу: методи збору наявної й нової інформації, моделювання діяльності компанії, стану й можливого розвитку небезпек, загроз, статистичні та ймовірні методи.

На третьому етапі виробляється зіставлення ефективності різних

методів впливу на небезпеки, загрози: запобігання небезпек, загроз, зниження їхнього рівня, активна протидія і ліквідація негативних для компанії, у випадку їхньої реалізації.

Рис. 2.3. Основні етапи процесу управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія)

Цей етап завершується прийняттям рішення про оптимальний вибір необхідних методів протидії небезпекам, загрозам для діяльності компанії.

На четвертому етапі керівник підприємства, керівники й провідні спеціалісти всіх структурних підрозділів за активної участі всіх фахівців штатної служби безпеки визначають технології, методи, методики й

інструменти протидії небезпекам, загрозам.

На п'ятому етапі Генеральним директором здійснюється постановка конкретних завдань структурним підрозділам із здійснення заходів у сфері забезпечення безпеки. Керівники структурних підрозділів ставлять завдання конкретним виконавцям, організовують виконання і здійснюють контроль.

На шостому етапі організовується оперативний зв'язок між суб'єктами системи безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія).

На сьомому етапі Генеральний директор разом з керівниками структурних підрозділів організує внутрішню й зовнішню взаємодію в системі фінансово-економічної безпеки.

На восьмому етапі управління системою фінансово-економічної безпеки керівник компанії разом з відповідальним за економічну безпеку оцінює ефективність ухвалених рішень щодо протидії небезпекам та загрозам для підприємства. Результатом даного етапу повинно стати нове знання про небезпеки, загрози, а також адекватність заходів, проведених в компанії з протидії їм, що дозволяє, за необхідності, уточнити раніше поставлені цілі управління системою забезпечення безпеки. А також здійснити коректування обраних методів впливу на небезпеки, загрози.

Отже, у будь-якому з етапів застосовуються власні методи управління концепцією протидії небезпекам, загрозам. Підсумки будь-якого етапу стають початковою інформацією для подальших етапів, створюючи концепцію прийняття висновків разом із протилежним взаємозв'язком. Подібна концепція гарантує найвищий результат досягнення цілей, оскільки розуміння, одержане на кожному з етапів, дозволяє корегувати не тільки методи впливу на небезпеки, загрози, але й самі цілі управління системою безпеки компанії.

Висновки до другого розділу

1. Валюта балансу зростає, якщо на 2017 році вона склала 1689,1

тис. грн., то вже в 2021 році становила 2369,0 тис. грн.. Найбільшу долю у майні ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) має «Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків» (94,01% в 2017 р., 96,03% в 2018 р., 93,49 % в 2019 р., 97,31 % в 2020р., в 98,03% 2021 р.), значних змін немає. Найменшу долю у майні страхової компанії мають запаси в мужах від 0,96 % у 2017 р., до 0,54 % у 2021 р. За 2017-2021 роки в структурі пасивів компанії основну частку займають «Страхові резерви», які виростили із 94,01 % у 2017 р., до 98,03 % в 2021 р. Негативним в діяльності компанії є наявність непокритого збитку в 2018 р. (30,6 тис. грн.), 2021 р. (9,0 тис. грн.) і 2021 р. (81,4 тис. грн.).

2. Умови поточної ліквідності є оптимальними за 2017 р., 2019 р., 2020 р. і 2021 р., крім 2018 р. Це свідчить про те, що у компанії в ці роки достатньо коштів, які можна використовувати для погашення своїх термінових і короткострокових зобов'язань відповідного року. Це видів говорить про те, що баланс перспективно ліквідний.

3. Фінансовий потенціал незначно змінюється і в 2021 р. складає 0,37, це вказує на те, що страхова компанія не має можливість розрахуватися за своїми зобов'язаннями, оскільки даний показник менше 1. показник оборотності активів у 2021 році залишився на рівні 2017 року, а в 2018 році має найбільше значення та становив 2,79. Показник оборотності активів має позитивну тенденцію, оскільки на 1 гривню активів ми отримуємо 1,79 гривень страхових премій. Це свідчить про збільшення ефективності використання ресурсів.

4. З аналізу оцінки фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) видно, що у компанії недостатньо високий рівень макроекономічних та мікроекономічних показників для забезпечення фінансово-економічної безпеки, хоча найчастіше вплив чинників мезорівня є позитивним.

5. Основними складовими механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), через які, у

кінцевому результаті, здійснюється управлінський вплив є суб'єкти управління, принципи управління, управлінські відносини, технічні засоби управління, процес управління, методи управління, функції управління, зовнішнє середовище.

б. На кожному з етапів процесу управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) застосовуються власні методи управління концепцією протидії небезпекам, загрозам. Підсумки будь-якого етапу стають початковою інформацією для подальших етапів, створюючи концепцію прийняття висновків разом із протилежним взаємозв'язком. Подібна концепція гарантує найвищий результат досягнення цілей, оскільки розуміння, одержане на кожному з етапів, дозволяє корегувати не тільки методи впливу на небезпеки, загрози, але й самі цілі управління системою безпеки компанії.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ПО УДОСКОНАЛЕННЮ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

3.1. Управління загрозами та ризиками як метод вдосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Функціонування сучасної економіки пов'язане для всіх її суб'єктів з ризиками, характерними для самої природи ринку, що має властивості малої передбачуваності. Страхова компанія, роблячи певні дії, свідомо ризикує зазнати збитків або втрат, тому що ніколи не мають у своєму розпорядженні всією повнотою інформації, яка може гарантувати успішність їх дій.

Сучасний підхід до управління фінансово-економічною безпекою страховиків передбачає систематичне оновлення його інструментарію та механізмів забезпечення; орієнтованість на сталий розвиток економічних суб'єктів. У зв'язку з вищесказаним авторська гіпотеза зводиться до того, що впроваджуваний ризик-орієнтований підхід до регулювання страхового сектора вимагає створення не лише комплексного підходу до формування механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки страхових організацій, а також трансформації його ключових елементів.

Виконане дослідження базується на контент-аналізі сучасного нормативно-правового забезпечення діяльності страхових організацій з більш глибоким опрацюванням змін, зумовлених впровадженням ризик-орієнтованого підходу до регулювання страхового сектора.

Контент-аналіз сучасного нормативно-правового забезпечення в галузі страхової справи дозволив зробити висновок про відсутність у них офіційно закріпленого визначення термінологічної конструкції «фінансова безпека страхових організацій». Дефініції «фінансова стійкість» і «платоспроможність», взаємопов'язані з категорією, що досліджується, також не знайшли відображення у правових актах, хоча вимоги регулятора до

їхнього рівня постійно підвищуються, особливо в умовах впровадження ризик-орієнтованого підходу до регулювання страхового сектора. Тому припущення про підвищення вимог до механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки страхових організацій, що базується на взаємозв'язку категорій, є цілком логічним. Дослідники у своїх роботах займаються розробкою даної дефініції стосовно страхової галузі, вводячи поняття: фінансово-економічна безпека страхова організація, фінансово-економічна безпека сфери страхування, фінансово-економічна безпека страхового ринку, фінансово-економічна безпека ринку послуг страхових компаній, фінансово-економічна безпечна страхова компанія.

У кваліфікаційній роботі під фінансово-економічною безпекою страхової організації (далі – ФЕБСО) розуміється стан її захищеності від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, що забезпечує стійке функціонування економічного суб'єкта та досягнення стратегічних та тактичних цілей в умовах турбулентності зовнішнього та внутрішнього середовища.

У процесі здійснення своєї діяльності будь-яка страхова організація схильна до негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища, іншими словами, ризиків та загроз. Ризики та загрози мають спільні риси та відмінності, тому ці категорії доцільно розглядати у взаємозв'язку. Ризик найчастіше негативно впливає на рівень фінансово-економічної безпеки. Проте слід виключати позитивний і навіть нейтральний результат його впливу. Ризик є ймовірнісною категорією, якщо застосувати умовну шкалу оцінки можливості заподіяння шкоди від 0 до 1, то кількісний перехід ризику на загрозу можна уявити так, як наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Шкала кількісної оцінки можливості заподіяння збитків

Ймовірність заподіяння збитків	Стадія негативного впливу
0,1–0,5	ризик
0,5–0,7	«загрозо-формуєчий» етап
0,7–0,9	загроза

Така шкала оцінки дозволяє побачити різницю між ризиком і загрозою, у цьому контексті загроза сприймається як стадія розвитку ризику. Іншими словами, загрозу можна охарактеризувати як ризик, що реалізується за несприятливим сценарієм, який виходить за межі безпечної невизначеності умов діяльності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). На рисунку 3.1 відбито логіку взаємозв'язку ризиків та загроз у системі забезпечення фінансово-економічної безпеки страхової компанії.

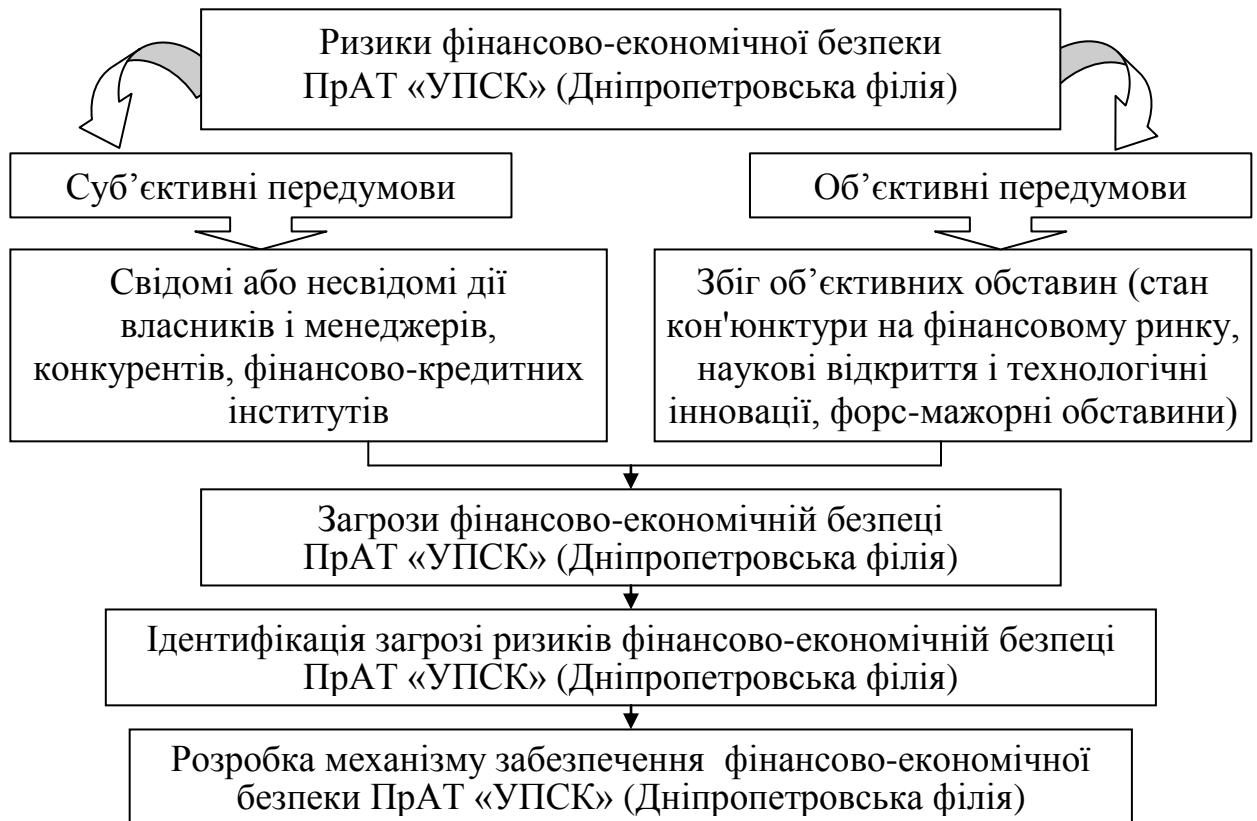

Рис. 3.1. Логіка взаємозв'язку ризиків та загроз у системі управління фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія)

Ризики та погрози різняться і за своїм змістом. Найчастіше загрози фінансово-економічній безпеці страхової компанії розглядають не лише як потенційні, а й як реальні дії різних суб'єктів, які порушують стан захищеності економічного суб'єкта та які призводять до шкоди або зовсім до припинення діяльності цього суб'єкта.

У свою чергу, загроза втрати фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) – це реальна чи потенційна можливість

дестабілізуючого впливу різного роду факторів на діяльність страхової організації, що призводить до погіршення її платоспроможності, фінансової стійкості та результативності. Для прийняття обґрунтованих рішень менеджерам ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) важливо ідентифікувати ризики, вимірювати їх, вибирати пріоритетні та правильно оцінювати, який саме спосіб управління ризиками слід застосувати. Управління ризиками можна охарактеризувати як процес прийняття та виконання рішень, що дозволяють знизити фінансові наслідки несприятливих подій у діяльності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). І хоча більшість цих ризиків носить важко передбачуваний характер, ними можна і потрібно керувати. Теорія управління ризику пропонує кілька типових стратегій, які можна використовувати страховими організаціями: приймати ризики; уникати ризиків; нейтралізувати ризики; передавати ризики.

Прийняття ризику ґрунтується на оцінках можливих втрат. Очевидно, чим вище ризик, тим більше страхова премія з метою компенсації ризику, який бере на себе страховик. Основним завданням при використанні цієї стратегії є правильна класифікація та адекватна оцінка прийнятих ризиків.

Уникнення ризику як такого суперечить сутності діяльності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). Тому в цьому випадку може йтися про те, що страхова організація не приймає ризику за окремим договором, якщо ймовірність настання страхового випадку близька до одиниці і може призвести до зростання збитковості та зниження фінансової стійкості. У більшості випадків уникнення ризику означає, що ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) розподіляє ризики, які можуть спричинити до зниження їхньої фінансової стійкості (суттєва страхова сума), між собою за допомогою механізму страхування.

Нейтралізація ризиків. Особливістю діяльності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) є використання частини коштів страхового фонду на здійснення превентивних заходів, спрямованих на зниження ймовірності настання страхових випадків та тяжкості їх наслідків. Передача ризику

здійснюється за допомогою використання системи перестраховування, яка є однією з умов забезпечення фінансової стабільності платоспроможності страховика. Одним із факторів забезпечення фінансово-економічної безпеки страхового ринку є перестраховувальної діяльності.

3.2. Трансформація механізму управління фінансово-економічною безпекою страхової компанії

Створення ефективної системи захисту будь-якого економічного суб'єкта, в тому числі страхової організації, від негативного впливу загроз складним та безперервним процесом, спрямованим на запобігання збиткам. Щодо ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) запобігання збиткам передбачає досягнення прийняттого рівня збитковості страхового портфеля, що забезпечує ефективність діяльності на середньогалузевому рівні. Ключовим етапом забезпечення фінансово-економічної безпеки є формування ефективного механізму, адекватного кількісним та якісним параметрам економічної стратегії та спеціалізації ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). У теорії корпоративних фінансів існує усталена точка зору щодо складу компонентів фінансового механізму суб'єкта господарювання.

Фінансовий механізм економічного суб'єкта включає такі компоненти: фінансові методи; фінансові інструменти; інформаційне забезпечення; нормативно-правове забезпечення.

Вважаємо, що аналогічні компоненти характерні і для механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки, однак мають відмінності в контексті цільових установок та змістовного наповнення компонентів. У зв'язку з чим нами визначено механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) як сукупність інструментарію та методів правового та інформаційного забезпечення, адекватного вимогам регулятора та спеціалізації страховика, що дозволяє

ефективно протидіяти ризикам та загрозам та стійко функціонувати у довгостроковій перспективі.

Фінансові методи можна визначити як сукупність певних прийомів та процедур, що забезпечують досягнення фінансових цілей економічного суб'єкта. До них традиційно відносять: фінансовий облік та аналіз, фінансове регулювання, планування, бюджетування та контроль.

До фінансових інструментів належать акції, облігації, векселі та інші. цінних паперів, що використовуються ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) для розміщення тимчасово вільних власних коштів та страхових резервів, у рамках дотримання чинного законодавства щодо регулювання інвестиційної діяльності.

Нормативно-правове забезпечення є сукупністю нормативно-правових актів, що встановлюють вимоги до фінансової стійкості та платоспроможності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). У свою чергу, інформаційне забезпечення – це сукупність внутрішньої та зовнішньої інформації, необхідної для прийняття фінансових та інвестиційних рішень страховиком.

Визначившись із складом механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки, уточнимо його змістовне наповнення з урахуванням специфіки страхової діяльності та регуляторних вимог. Основними напрямками забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) є зміцнення платоспроможності, підвищення фінансової стійкості та ефективності діяльності страхової організації.

Уточнена модель механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) представлена на рисунку 3.2.

Подальша трансформація механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) обумовлена посиленням вимог до рівня фінансової стійкості та платоспроможності у умовах впровадження ризик-орієнтованого підходу до регулювання

страхової діяльності (далі РОПРСД).

Рис. 3.2. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія)

Ідея впровадження РОПРСД в Україні заснована на положеннях Solvency II і сконцентрована насамперед на розвитку аналітичного інструментарію оцінки фінансової стійкості та платоспроможності страховиків та приведення вітчизняного законодавства у відповідність до кращих міжнародними практиками в галузі нагляду та регулювання. Підвищення фінансової стійкості та платоспроможності страхових організацій є не лише напрямом забезпечення фінансово-економічної безпеки, а й пріоритетною завданням концепції впровадження ризик-орієнтованого підходу до регулювання страхового сектора з метою успішного вирішення цих завдань регулятором затверджено заходи, які вплинуть і на утримання механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія):

- забезпечення достатнього рівня капіталу з урахуванням

характерних для страховиків ризиків та тимчасового горизонту, протягом якого гарантується забезпечення всіх зобов'язань страховика;

- запровадження двох рівнів вимог до капіталу (мінімальні вимоги до капіталу та вимоги до капіталу для забезпечення платоспроможності);

- запровадження правил справедливої оцінки активів та найкращої оцінки зобов'язань страхової компанії, що відповідають міжнародним практикам;

- запровадження процедур власної оцінки ризиків та платоспроможності.

Основні компоненти поетапно впроваджуваного ризик-орієнтованого підходу представлені на рисунку 3.3, на якому видно, що у змісті всіх трьох компонент простежуються нові вимоги до рівня капіталу, системи контролю та управління ризиками, до звітності та розкриття інформації. Очевидно, що нововведення знайдуть свій відбиток у змісті механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія).

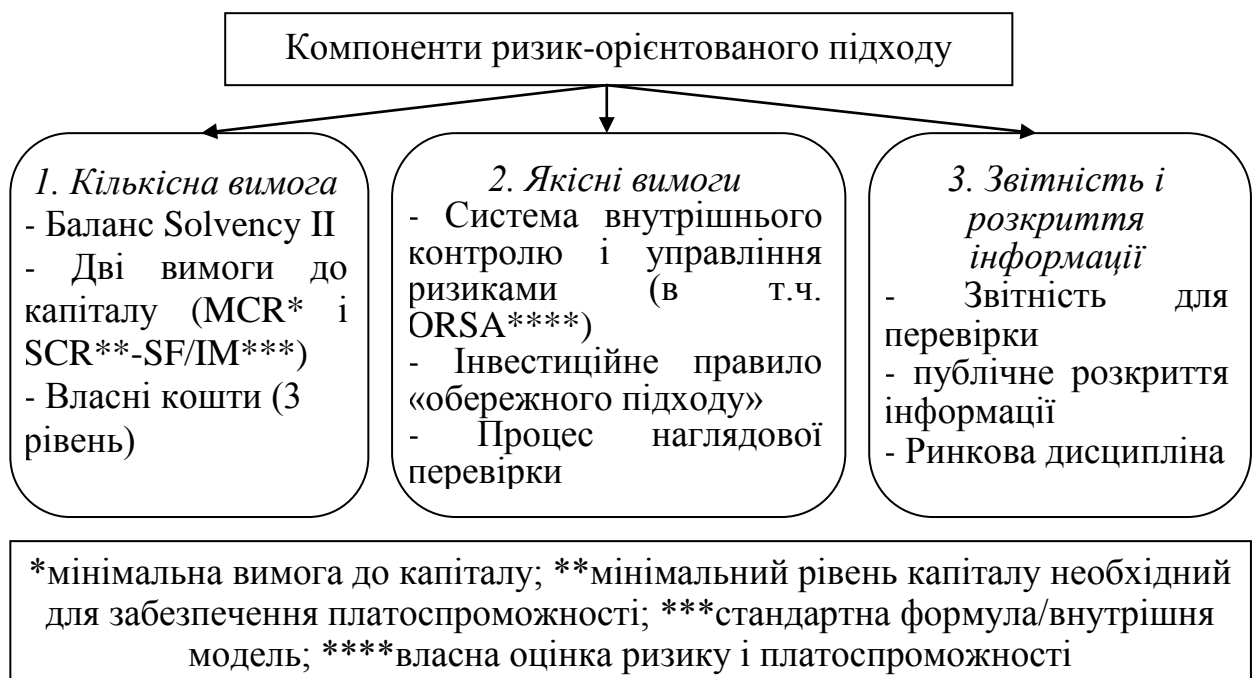

Рис. 3.3. Змістовна характеристика компонентів РОПРСД

Зокрема, кількісні вимоги до капіталу ускладнили процедуру вибору

індикаторів та оцінки фінансово-економічної безпеки, отже, відбудуться зміни у аналітичному забезпеченні. Тепер відповідно до правил Solvency II фінансова стійкість та платоспроможність визначаються з урахуванням індивідуальних ризиків конкретної страхової організації; встановлення рівня достатності капіталу страхових організацій з урахуванням рівня ризику; і навіть сформованої моделі внутрішніх ризиків страхових організацій.

Розрахунок мінімального рівня потреби у капіталі тепер здійснюється шляхом диверсифікації ризиків та визначення необхідної величини покриття кожного з них. Впровадження ризик-орієнтованого підходу ініціювало необхідність розвитку системи індикаторів оцінки фінансово-економічної безпеки, що передбачає облік впливу нестрахових ризиків до рівня фінансово-економічної безпеки. До складу нестрахових ризиків, що впливають на власний капітал ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), що включили різновиди ринкового ризику (7 видів) та кредитний ризик.

Якісні вимоги (компонента 2) створили потребу удосконалення системи корпоративного управління ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). В контексті механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) найбільший інтерес становить трансформація системи управління ризиками та системи контролю, яку планується реалізувати за допомогою посилення комплаєнс-функції, функцій внутрішнього аудиту та управління ризиками, а також актуарної функції. Використання різних форм звітності (компонента 3) позитивно позначиться розширення інформаційного поля механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія).

Як зазначено на рисунку 3.2, до ключових напрямів забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) відноситься забезпечення фінансової стійкості та зміцнення платоспроможності страховика. Як ключовий індикатор оцінки фінансової стійкості та платоспроможності страховика традиційно застосовується розрахунок нормативного співвідношення власних коштів та прийнятих

зобов'язань страховика. Істотне перевищення першого показника над другим є одним із основних передумов забезпечення високого рівня фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія). Цей індикатор не втратив значущості в сучасній системі оцінки в умовах РОПРСД, але зазнав кардинальну змістовну трансформацію. Вважаємо, що у поточних умовах оцінка рівня фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) може бути проведена при включенні до системи індикаторів нормативного співвідношення власних коштів та прийнятих зобов'язань страховика, яке розраховується з урахуванням впливу не страхових ризиків.

3.3. Впровадження моделі архітектури підприємства SAM для забезпечення фінансово-економічної безпеки страхової компанії

На даний момент інформаційні технології є важливою складовою бізнесу. Для ефективної взаємодії ІТ та бізнесу на підприємствах використовують архітектурний підхід до управління ними. Архітектура підприємства (АП) - це сукупність ІТ-ресурсів, їх складових та взаємодія між ними, що служить для підготовки управлінських рішень, за допомогою яких ІТ-технології підвищують ефективність бізнес-процесів компанії.

Існує кілька підходів опису архітектури підприємства: модель Захмана, модель 4+1, стратегічна модель архітектури SAM, Архітектурні концепції та методики Microsoft та інші.

Стратегічна модель архітектури SAM (Strategic Architecture Model) була розроблена англійською консалтинговою компанією System Advisers Ltd. Вона є інструментом для аналізу та документування архітектури, програмного продукту та пов'язаних з ним предметних бізнес доменів.

Модель використовує «сфери інтересів», за допомогою яких описуються і систематизуються дані про підприємство. «Сфери інтересів» заповнюються знизу вгору, потім вся інформація узагальнюється, в

результаті компанія отримує інформацію про підприємство загалом. Після заповнення даних про кожну «сферу інтересів», необхідно знайти зв'язок між ними для детального аналізу.

Будь-якій компанії необхідно впроваджувати нові ІТ-технології (ІТ) для найбільш ефективної своєї діяльності, але самі ІТ не будуть ефективними без добре збудованої архітектури підприємства. Тому необхідно побудувати архітектуру підприємства.

Розглянемо архітектуру підприємства страхової компанії ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) з використанням моделі SAM. ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) є безумовним лідером та системотворчою основою ринку страхування України. Компанія надає послуги страхування транспорту, поїздок, майна, здоров'я, відповідальності, накопичень, сільського господарства. Перед побудовою архітектури підприємства для ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) необхідно розібратися, що являє собою сама модель SAM.

Стратегічна модель SAM ділить сфери інтересів на стабільні, динамічні та рухливі сфери (рис. 3.4).

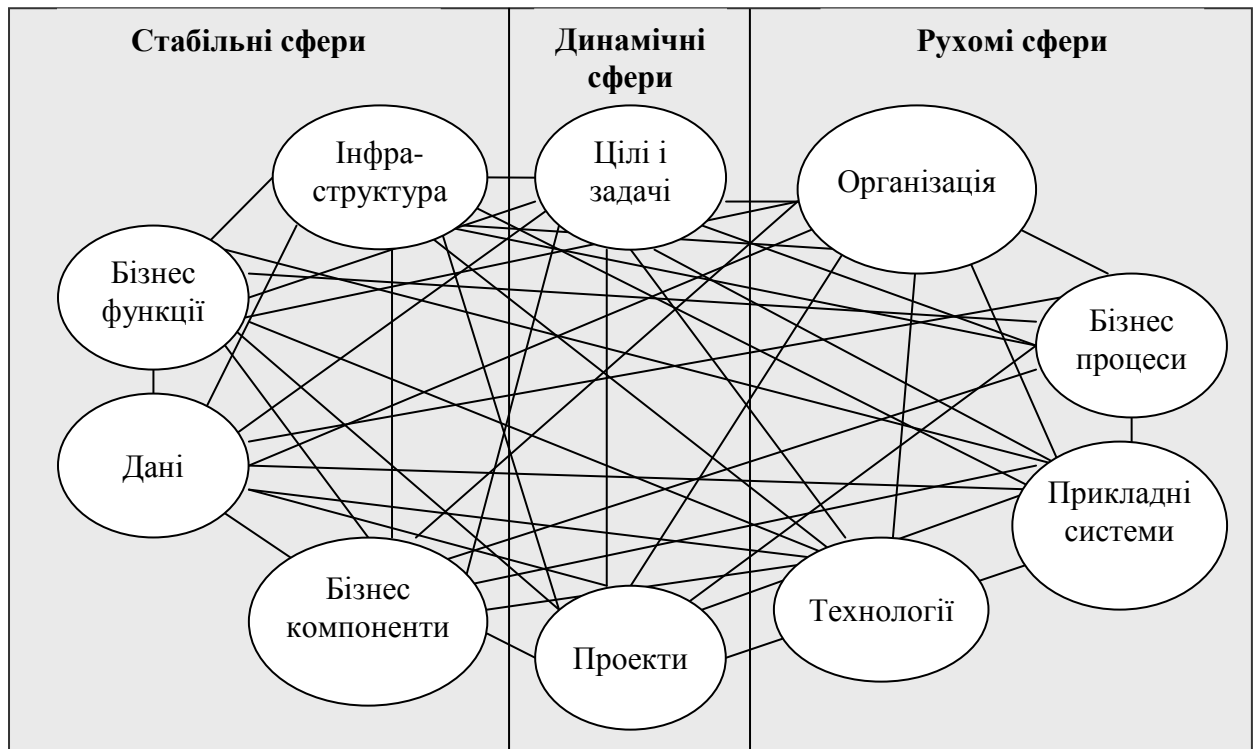

Рис. 3.4. Стратегічна модель архітектури SAM

Розглянемо кожен сферу інтересів страхової компанії докладніше. Стабільні сфери містять елементи, які не зради та лежать в основі архітектури. Вони включають бізнес-компоненти, дані, бізнес-функції, інфраструктури.

Сфера інтересів «Бізнес-компоненти» передбачає, що в цьому на підприємстві використовуються бази даних співробітників, клієнтів, сховища даних, системи керування базами даних. За допомогою таких баз даних компанія має можливість зберігати дані в одному місці, що дозволяє співробітникам отримати доступ до інформації з філій.

«Дані» є основним елементом роботи страхової компанії, як та будь-який інший. У страхових компаніях даними є персональні дані клієнтів, співробітників компанії, інформація про розрахункові операції, інформація про стан ринку страхування

Важливою сферою діяльності компанії є сфера інтересів «Бізнес-функції», в якій визначено функції компанії та відповідальні за їхнє виконання. Сфера інтересів «Бізнес-функції» страхової компанії представлена у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Бізнес-функції ПрАТ «УПСК»

Організаційні ланки	Функції				
	Корпоративне управління	Фінанси	Планування	Продукції та послуг	Контроль якості
Директор	X	X			X
Менеджер	X	X	X		
Відділ маркетингу			X	X	
Бухгалтерія		X			X
Відділ виплат		X			X
Відділ кадрів		X	X	X	
Юридичний відділ			X		
Економічний відділ		X	X		
Інвестиційний відділ		X			X
Управління справами				X	X

Сфера інтересів «Інфраструктура» передбачає забезпечення внутрішньої та зовнішньої інфраструктури страхової компанії. До внутрішньої інфраструктури можна віднести стандарти, внутрішні правила страхової компанії, структуру апарату управління. До зовнішньої інфраструктури відносяться засоби зв'язку та комунікації, інформаційне, наукове та кадрове забезпечення.

До рухомих сфер відносяться елементи, які постійно змінюються, за допомогою цих сфер підприємство може бути готовим до будь-яких змін зовнішнього та внутрішнього середовища та з легкістю підлаштовуватися під них. До таких сфер належать організація, бізнес-процеси, прикладні системи, технології. Сфера інтересів «Організація» визначає структуру підприємства. Центральний офіс ПрАТ «УПСК» складається з відділів та департаментів. Усі відділи мають штат співробітників та підпорядковуються начальнику свого відділу, а також керуючому відділенням. Центральний офіс страхової компанії здійснює адміністративне та методичне керівництво регіональними підрозділами.

До «Прикладних систем» належать системи, що використовуються в роботі страхової компанії, для зручності та простоти поняття вони розподілені за класами системи діяльності підприємства.

«Бізнес-процеси» страхової компанії відбито на рисунку 3.5.

У сфері інтересів «Технології» входять різні апаратні засоби та технології:

- засоби обчислювальної техніки;
- обладнання локальних обчислювальних мереж;
- засоби телекомунікації та зв'язку;
- різні автоматизуючі обладнання та ін.

Динамічні сфери – це сфери, які визначають напрямок бізнесу та які повинні перебувати у процесі постійних змін. Це такі компоненти, як цілі, завдання, проекти.

«Цілі та завдання» відображає місія організації. Наприклад, у ПрАТ

«УПСК» вона звучить так: «Захист добробуту людей шляхом надання їм доступних і відповідних потребам страхових послуг».

Рис. 3.5. Групи бізнес-процесів страхової компанії

Сфера інтересів «Проекти» є важливою у процесі досягнення стратегічних цілей компанії. Страхові компанії розробляють та впроваджують комп'ютерні програми та інші новітні технології у сфері страхування, безпеки, права та бізнесу, а також створюють інформаційні ресурси, ведуть інформаційні бази даних, організують обмін інформації між учасники фінансового ринку.

Така класифікація дозволяє зрозуміти, які сфери є незмінними (стабільними), а які перебувають у постійній зміні (динамічні, рухливі), що необхідно знати компаніям підвищення конкурентоспроможності та

зміцнення позицій на ринку.

Таким чином, збудувавши архітектуру підприємства ПрАТ «УПСК» та проаналізувавши її, можна запропонувати способи оптимізації діяльності компанії. Оскільки елементи рухомої сфери повинні постійно змінюватись, то саме ці предметні галузі необхідно оптимізувати. До них відносяться: організація, бізнес-процеси, прикладні системи та технології. Тому для найефективнішої діяльності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) можна автоматизувати розрахунок тарифів, удосконалити взаємовідносини з клієнтами та партнерами, управління ризиками та аналітичний CRM, який дасть можливість розрахувати оптимальні тарифи та резерви, проаналізувати клієнтські бази, планувати та керувати цільовим маркетингом, протидіяти шахрайству, керувати каналами продажів.

А також слід автоматизувати бізнес-процеси страхової компанії за рахунок універсальних систем, що дозволить оптимізувати АП компанії та, отже, її діяльність.

Висновки до третього розділу

1. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна констатувати об'єктивну необхідність трансформації ключових компонент механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), зумовлених впровадженням ризик-орієнтованого підходу до регулювання страхового сектора.

2. В рамках проведеного дослідження запроваджено поняття механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), уточнено зміст та особливості механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), розроблені рекомендації щодо його удосконалення в умовах впровадження ризик-орієнтованого підходу, серед яких такі:

- ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) потрібно приділяти

більше уваги формуванню ефективного механізму протидії ризикам та загрозам «на основі систематичного моніторингу індикаторів»;

- розробка регламентованого механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), адекватного умовам, що змінюються, має практикуватися діяльності;

- розвиток аналітичного, нормативно-правового та інформаційного забезпечення механізму має базуватися на дослідженні кращих вітчизняних та закордонних практик управління корпоративними фінансами.

3. Основні компоненти поетапно впроваджуваного ризик-орієнтованого підходу, який передбачає, що у змісті всіх трьох компонент простежуються нові вимоги до рівня капіталу, системи контролю та управління ризиками, до звітності та розкриття інформації. Очевидно, що нововведення знайдуть свій відбиток у змісті механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія).

4. Пропонуємо застосувати архітектуру підприємства страхової компанії ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) з використанням моделі SAM. ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) є безумовним лідером та системотворчою основою ринку страхування України. Компанія надає послуги страхування транспорту, поїздок, майна, здоров'я, відповідальності, накопичень, сільського господарства. Перед побудовою архітектури підприємства для ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) необхідно розібратися, що являє собою сама модель SAM.

5. Для найефективнішої діяльності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) можна автоматизувати розрахунок тарифів, удосконалити взаємовідносини з клієнтами та партнерами, управління ризиками та аналітичний CRM, який дасть можливість розрахувати оптимальні тарифи та резерви, проаналізувати клієнтські бази, планувати та керувати цільовим маркетингом, протидіяти шахрайству, керувати каналами продажів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Розвиток страхової компанії у сучасних умовах господарювання неможливо без урахування та нівелювання впливу внутрішніх та зовнішніх загроз його фінансово-економічної безпеки. Це з тим, що його функціонування знаходиться під впливом безлічі факторів, які необхідно систематизувати та враховувати при проведенні комплексної оцінки рівня фінансово-економічної безпеки.

Таким чином, у процесі дослідження у кваліфікаційній роботі були зроблено такі висновки:

1. Нинішня наука містить у запасі не один аспект трактування визначення «фінансово-економічна безпека». українськими і іноземними експертами раніше сформовано 4 ключові підходи, що відрізняються різноманіттям відповідно до змісту: захищеність як стан безпеки від внутрішніх і зовнішніх загроз; захищеність як охорона і опір правопорушенням; захищеність як стабілізатор успішного застосування ресурсів; захищеність як уміння гарантувати відтворення.

2. Фінансово-економічна безпека страхової компанії знаходиться в залежності від матеріально-речовинної та цінової текстури виробництва, здійснення страхових послуг, діяльності компанії, економічного обігу, інноваційної роботи і їх динаміки, що призводить до отримання прибутку.. Якщо виробничий та господарський плани успішно виконуються, то це позитивно впливає на фінансово-економічну безпеку, а в наслідок недовиконання плану з реалізації страхових послуг відбувається погіршення фінансового становища.

3. Валюта балансу зростає, якщо на 2017 році вона склала 1689,1 тис. грн., то вже в 2021 році становила 2369,0 тис. грн.. Найбільшу долю у майні ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) має «Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків» (94,01% в 2017 р., 96,03% в 2018 р., 93,49 % в 2019 р., 97,31 % в 2020р., в 98,03% 2021 р.), значних змін немає. Найменшу долю у

майні страхової компанії мають запаси в мужах від 0,96 % у 2017 р., до 0,54 % у 2021 р. За 2017-2021 роки в структурі пасивів компанії основну частку займають «Страхові резерви», які вирости із 94,01 % у 2017 р., до 98,03 % в 2021 р. Негативним в діяльності компанії є наявність непокритого збитку в 2018 р. (30,6 тис. грн.), 2021 р. (9,0 тис. грн.) і 2021 р. (81,4 тис. грн.).

4. З аналізу оцінки фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) видно, що у компанії недостатньо високий рівень макроекономічних та мікроекономічних показників для забезпечення фінансово-економічної безпеки, хоча найчастіше вплив чинників мезорівня є позитивним.

5. Основними складовими механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), через які, у кінцевому результаті, здійснюється управлінський вплив є суб'єкти управління, принципи управління, управлінські відносини, технічні засоби управління, процес управління, методи управління, функції управління, зовнішнє середовище.

6. На кожному з етапів процесу управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) застосовуються власні методи управління концепцією протидії небезпекам, загрозам. Підсумки будь-якого етапу стають початковою інформацією для подальших етапів, створюючи концепцію прийняття висновків разом із протилежним взаємозв'язком. Подібна концепція гарантує найвищий результат досягнення цілей, оскільки розуміння, одержане на кожному з етапів, дозволяє корегувати не тільки методи впливу на небезпеки, загрози, але й самі цілі управління системою безпеки компанії.

Ґрунтуючись на проведеному раніше аналізі, було запропоновано рекомендації щодо удосконалення механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія):

1. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна констатувати об'єктивну необхідність трансформації ключових компонент

механізму управління фінансово-економічною безпекою ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія), зумовлених впровадженням ризик-орієнтованого підходу до регулювання страхового сектора.

2. Основні компоненти поетапно впроваджуваного ризик-орієнтованого підходу, який передбачає, що у змісті всіх трьох компонент простежуються нові вимоги до рівня капіталу, системи контролю та управління ризиками, до звітності та розкриття інформації.

3. Пропонуємо застосувати архітектуру підприємства страхової компанії ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) з використанням моделі SAM. ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) є безумовним лідером та системотворчою основою ринку страхування України. Компанія надає послуги страхування транспорту, поїздок, майна, здоров'я, відповідальності, накопичень, сільського господарства.

4. Для найефективнішої діяльності ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) можна автоматизувати розрахунок тарифів, удосконалити взаємовідносини з клієнтами та партнерами, управління ризиками та аналітичний CRM, який дасть можливість розрахувати оптимальні тарифи та резерви, проаналізувати клієнтські бази, планувати та керувати цільовим маркетингом, протидіяти шахрайству, керувати каналами продажів.

Удосконалення механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки ПрАТ «УПСК» (Дніпропетровська філія) сприятиме підвищенню надійності організацій, забезпечуючи їм стійку конкурентну перевагу, що, у свою чергу, позитивно позначиться на стійкому розвитку вітчизняного страхового ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін С. В., Шиманська Д. О. Управління фінансовою стійкістю суб'єкта підприємницької діяльності. *Ефективна економіка*. 2022. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10051> (дата звернення: 01.11.2022).
2. Антонова О.В. Методичні засади механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 15. Частина 5. С. 43-46.
3. Ачкасова С.А., Клімчук О.В. Теоретичні аспекти визначення сутності фінансової безпеки страхової компанії. *Молодий вчений*. 2016. № 5 (32). С. 4-8.
4. Барташевська Ю.М. Економічна безпека підприємства: фактори впливу та шляхи забезпечення. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 189-194.
5. Безус Р.М., Дуброва Н.П., Пащенко О.С. Фінансово-економічна безпека аграрного сектору. *Ефективна економіка*. № 12, 2016. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5412> (дата звернення 02.12.2022).
6. Біляк Ю.В. Особливості та принципи забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання в аграрному секторі. *Агросвіт*. 2020. № 17-18. С. 45-52.
7. Бойко М.О. Методичний підхід до оцінки ефективності управління економічною безпекою портового оператора. *Економічні інновації*. 2016. № 61. С. 36-49.
8. Бомба І.І. Управління безпековою діяльністю страхових компаній в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів, 2020. 20 с.
9. Бондаренко О.О., Сухецький В.А. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти. *Ефективна економіка*. 2014. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3580> (дата

звернення: 13.12.2022).

10. Бондарчук Н.В., Гуменчук М. Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства та необхідність її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2016. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5409> (дата звернення: 29.11.2022)

11. Варналій З. С. Економічна безпека: навч. посіб.. К.: Знання, 2009. 647 с.

12. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія. – Львів: Арал, 2008. – 384с

13. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 28.10.2022).

14. Войтович Л.М. Управління безпекою страхових та перестрахових компаній в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2014. Вип. 8(1). С. 160-163.

15. Волкова В.В., Волкова Н.І. Чинники забезпечення фінансової безпеки страхової компанії (на прикладі ПАТ «Граве Україна»). *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2017. № 2. С. 97-110.

16. Володіна І.Г. Шляхи забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Молодий вчений*. 2013. № 9. С. 156-161.

17. Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2013. №8. С. 65- 67.

18. Дехтяр Н.А., Дейнека О.В. Фінансово-економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення. Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство: колективна монографія: у 2-х т.; за заг. ред. К.С. Шапошникова та ін. Херсон: Гельветика, 2015. Т. 2. С. 1-17.

19. Дмитренко В.І. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств будівельної галузі: теоретичний та практичний аспекти. *Підприємництво та інновації*. 2020. Випуск № 11-1. С. 74-79.

20. Доценко І.О., Мельничук О.П. Стратегічне управління

фінансово-економічною безпекою підприємства. *Держава та регіони*, 2018. №3. С. 79-84.

21. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи: монографія / [О. А. Кириченко, М. П. Денисенко, В. С. Сідак, та ін.]; заг. ред. Кириченко О.А. К.: ІМБ Університету «КРОК», 2010. 412 с.

22. Єрмошенко А.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01. Київ, 2006. 19 с.

23. Журавка О. С., Темченко А. Р., Федорченко В. Г. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 22(1). С. 117-122.

24. Журавка О.С., Діденко І.В., Колесник А.І. Фактори впливу на фінансову безпеку страхових компаній. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5/5. С. 15-20.

25. Закон України «Про страхування». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр> (дата звернення: 17.01.2023)

26. Іващенко О.В. Система фінансово-економічної безпеки підприємства. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer28/51.pdf> (дата звернення 01.10.22).

27. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки: навч. посіб. / Г.Є. Павлова, І.П. Приходько, Н.І. Демчук, Л.І. Катан. Дніпро: Акцент ПП, 2018. 560 с.

28. Левковець Н. П., Бабич Л. М., Теслюк Н. П., Наконечна С. А., Гуцалюк О. І. Фінансова безпека страхових компаній в умовах інституційних змін. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9155> (дата звернення: 29.01.2023).

29. Лойко В.В. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки регіону. *Ефективна економіка*. № 6. 2015. URL:

<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4455> (дата звернення 19.08.2022).

30. Лойко В.В., Лойко Д.М., Лех Д.В. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва аграрного сектору. *Агросвіт*. 2019. № 24. С. 28-34.

31. Малик О.В. Концептуальні основи формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Університетські наукові записки*. 2017. № 64. С. 207-218.

32. Масюк Ю. В. Особливості розвитку страхових відносин в сільському господарстві України. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9138> (дата звернення: 29.01.2023).

33. Матвійчук Л. О. Концептуальні аспекти фінансової безпеки страхових компаній. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2013. Т. 18, Вип. 2(1). С. 30-32.

34. Медведєв О., Ткаченко О. Підходи до визначення сутності поняття фінансово-економічної безпеки підприємства. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 27-28 жовтня 2022 р.: Дніпро: ДДАЕУ, 2022. С. 109-110.

35. Меліхова Т.О. Механізм управління економічною безпекою підприємства: підходи до визначення. *Агросвіт*. 2018. № 3. С. 61-67.

36. Мельничук І.І., Ляшук О.І. Механізм управління фінансовою стійкістю страхової компанії: теоретичний аспект. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 44. URL: <file:///C:/Users/alexandr/Downloads/1817-Текст%20статті-1749-1-10-20221130.pdf> (дата звернення: 21.10.2022).

37. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затв. наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277. URL: <http://www.me.gov.ua/c> (дата звернення 15.09.2022).

38. Мойсеєнко І.П., Марченко О.М. Управління фінансово-

економічною безпекою підприємства. Львів, 2011. 380 с.

39. Мороз О.В., Карачина Н.П., Шиян А.А. Концепція економічної безпеки сучасного підприємства: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2011. 241 с.

40. Нагайчук Н.Г. Інструментарій управління фінансовою безпекою страховиків. *Вісник Університету банківської справи*. 2014. № 2 (20). С. 195-198.

41. Папка О.С. Теоретичні аспекти фінансової безпеки страхових корпорацій. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2011. № 3. С. 109-112.

42. Папка О.С. Формування системи фінансової безпеки страхових компаній : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Львів, 2012. 20 с.

43. Пристемський О.С. Механізм забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. *Таврійський науковий вісник. Економічні науки*. 2015. № 90. С. 319-325.

44. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 07.06.2018 р. № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18#n7> (дата звернення: 10.08.2022).

45. Рубан О.О. Фінансова безпека страхової компанії як інтегральна характеристика фінансового стану. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2011. № 33. С. 33-42.

46. Страхування: підручник / За ред. В. Д. Базилевича. К. : Знання, 2008. 1019 с.

47. Страхування: теорія та практика: навчально-методичний посібник / Н.М. Внукова, В.І. Успенко, Л.В. Временко та ін.; за заг. ред. проф. Н.М. Внукової. Харків: Бурун Книга, 2004. 376 с.

48. Ступнікер Г.Л., Спірідонова К.О. Оцінка ключових аспектів розвитку підприємств будівельної галузі на ринку нерухомості. *Науковий*

вісник Ужгородського національного університету. 2016. №. 6. Ч. 3. С. 67-70.

49. Терещенко М.А. Економічна сутність фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. *Молодий вчений*. 2017. № 1.1 (41.1). С. 83-86.

50. Ткач В.О., Камушков О. С., Шевченко В. О. Фінансова безпека підприємства: організаційно-економічний механізм керування податковими зобов'язаннями підприємств: монографія. Запоріжжя: 2011. 168 с.

51. Управління фінансово-економічною безпекою держави та шляхи запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам: монографія / [Балабаниць А.В., Гапонюк О.І., Горбашевська М.О., Кислова Л.А., Омельченко В.Я., Семкова Л.В. Мацука В.М., Осипенко К.В., Перепадя Ф.Л.]. М.: 2020. 223 с.

52. Утенкова К.О. Економічна безпека аграрного сектору: сутність та функціональні складові. *Агросвіт*. № 17. 2018. С. 42-47.

53. Фінансова безпека підприємств: монографія / [А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін.]. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.

54. Фурман В. М., Зачосова Н. В. Особливості управління економічною безпекою сучасних страхових компаній як одного із видів фінансових установ. *Агросвіт*. 2015. № 15. С. 20-25.

55. Черкаський І. Б., Ремньова Л. М., Лебединська Л. Д. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті економічної безпеки. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2013 № 4 (20). С. 16-23.

56. Чернецька О.В., Саванчук Т.М. Фінансово-економічна безпека в системі управління підприємством: сутність та політика забезпечення. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 17. С. 242-247.

57. Юдіна С.В., Григор'єва Н.М., Чуприна О.Г. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхової компанії. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск № 17. С. 627-633. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/92.pdf (дата звернення: 15.10.2022).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця 1

Методика аналізу фінансової стійкості

Найменування показника	Формула розрахунку	Економічний зміст
Наявність власних оборотних коштів	$ВОЗ = ВК - ВОА$	Демонструє яка частка використовуваних активів фінансується через результат особистих грошей компанії
Загальна величина основних джерел формування запасів та витрат	$ІФЗ = КЗІ + ДЗІ + ВОЗ$	Демонструє, яка частка активів, що використовуються, фінансується через результат особистих грошей, а також позичкових грошей.
Показник забезпеченості запасів та витрат джерелами їх фінансування надлишок (+) або недолік (-)	$\Delta ВОЗ = ВОЗ - ЗЗ$	Демонструє забезпеченість своїми економічними ресурсами резервів і витрат
Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів та довгострокових позикових джерел	$\Delta ДДЗ = ВОЗ + ДЗІ - ЗЗ$	Демонструє забезпеченість резервів і витрат своїми економічними ресурсами і довгостроковими залученими джерелами.
Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел запасів та витрат	$\Delta ІФЗ = ІФЗ - ЗЗ$	Демонструє забезпеченість резервів і витрат своїми економічними ресурсами, довгостроковими і не довгостроковими залученими коштами.

Таблиця 2

Оцінка коефіцієнтів фінансової стійкості

Найменування показника	Економічний зміст
Коефіцієнт забезпеченості	Визначає частину особистих використовуваних грошей за всіх використовуваних грошей компанії
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	Демонструє, скільки позикових грошей організація притягнула в 1 гривню особистих грошей, прикладених в актив
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Визначає відокремлений маса особистих грошей у єдиній сумі пасивів (активів)
Коефіцієнт стійкості фінансування	Показує, яка частка власності компанії фінансується через результат стабільних ключів
Коефіцієнт забезпеченості власними джерелами фінансування	Демонструє, яка частка власності компанії фінансується через результат особистих грошей, що використовуються
Коефіцієнт маневреності власних коштів	Визначає рівень мобільності (еластичність) особистих грошей компанії
Коефіцієнт фінансової незалежності у частині формування запасів та витрат	Демонструє, яка частка резервів і витрат складається через результат особистих грошей

Таблиця 3

Оцінка ділової активності страхової компанії

Найменування показника	Економічний зміст
Оборотність майна	Показує кількість обертів майна у виручці
Коефіцієнт оборотності матеріальних коштів	Показує кількість оборотів запасів та витрат за період
Коефіцієнт оборотності грошових коштів	Характеризує швидкість обороту коштів компанії. Підвищення коефіцієнта оборотності коштів є позитивною тенденцією
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Характеризує термін погашення всієї дебіторської заборгованості у оборотах
Термін оборотності коштів у розрахунках	Характеризує термін погашення всієї дебіторської заборгованості днями
Коефіцієнт оборотності кредиторський заборгованості	Характеризує розширення або зниження комерційного кредиту. Якщо коефіцієнт збільшується, то можна зробити висновок, що підвищується оборотність кредиторської заборгованості
Термін оборотності кредиторський заборгованості	Характеризує термін повернення боргів компанії за поточними зобов'язанням у днях
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Характеризує швидкість обороту власного капіталу. Якщо коефіцієнт збільшується, то підвищується оборотність власного капіталу
Коефіцієнт оборотності нематеріальних активів	Характеризує швидкість обороту нематеріальних активів

Таблиця 4

Система показників рентабельності страхової компанії

Показник	Значення
Економічна ефективність	Визначає рентабельність витрат за кожен гривню чистої прибутку
Рентабельність продажів	Визначає рівень чистої прибутку до виручки
Норма прибутку	Визначає рівень чистої прибутку до виручки
Рентабельність власного капіталу	Визначає результативність застосування своїх коштів
Рентабельність активів	Визначає результативність застосування активів

Таблиця 5

Методика аналізу прибутку страхової компанії

Поняття	Значення
Валовий прибуток від реалізації	Різниця між сумою, отриманою від продажу продукту, та собівартістю
Прибуток від інших операцій	Утворюється з інших операцій, не пов'язаних із основною діяльністю
Прибуток до оподаткування	Розраховується як різниця прибутку від реалізації та сальдо інших операцій
Чистий прибуток	Розраховується як різниця прибутку до оподаткування та податку з прибутку